BEKNOPT **ONDERZOEK** NAAR **BEKOSTIGING** VAN EN **INZET VAN FORMATIE** IN SCHOLEN VOOR (VOORTGEZET) SPECIAAL ONDERWIJS MET **ERNSTIG MEERVOUDIG BEPERKTE LEERLINGEN** (CATEGORIE A)

Infinite Financieel
Utrecht
Juni 2015

Rick de Wit
Corné Henniphof

Infinite Financieel B.V.
Savannahweg 17
3542 AW Utrecht
085-8769437

www.infinitebv.nl

Meesters in bedrijfsvoering® met verstand van onderwijs

Inhoud

1. Inleiding

Infinite Financieel heeft op verzoek van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (OCW) werkzaamheden uitgevoerd met betrekking tot:
a. Het uitvoeren van een beknopt onderzoek naar de vraag welke bekostiging (v)so scholen beschikbaar hebben voor onderwijs aan Ernstig Meervoudig Beperkte leerlingen, categorie A (hierna te noemen EMB-A leerlingen) en welke prestatie hiervoor verwacht mag worden.
b. Het opstellen van een door de scholen te gebruiken handreiking voor het gesprek met de ouders van EMB-A leerlingen over de inzet van beschikbare middelen.

De definitie die in dit onderzoek wordt gebruikt voor de groep EMB-A leerlingen is ontleend aan een notitie (PO-Raad, VO-raad, Steunpunt Passend Onderwijs VO, MBO Raad, 2014)[1] en is de volgende: 'Leerlingen met een laag ontwikkelingsperspectief ten gevolge van een ernstige verstandelijke beperking (IQ < 35), een lichamelijke beperking en vaak met moeilijk te 'lezen' gedrag en ernstige senso-motorische problematiek (zoals ontbreken van spraak, bijna niet kunnen zitten/staan)'.
De volgende leerlingen behoren niet tot de doelgroep van het onderzoek:
EMB-Groep B. Een matig tot lichte verstandelijke beperking (IQ tussen 35 en 70) en een grote zorgvraag ten gevolge van ernstige en complexe lichamelijke beperkingen.
EMB-Groep C. Een matig tot lichte verstandelijke beperking (IQ tussen 35 en 70) in combinatie met moeilijk te reguleren gedragsproblematiek als gevolg van ernstige psychiatrische stoornissen.

De vraagstelling is bij aanvang van het onderzoek als volgt uitgewerkt.
1. De basis- en ondersteuningsbekostiging van een EMB leerling bedraagt € 26.000. Welke ondersteuning vanuit de school mag je hiervoor verwachten? (Bijvoorbeeld uitsplitsing naar management, leraar, assistent, verzorgende, verplegende, etc.). Hebben zich in dit deel van de financiering (2013-2014 vergeleken met 2014-2015) wijzigingen voorgedaan die kunnen verklaren waarom er nu soms knelpunten worden ervaren?
2. Daarnaast was en/of is er aanvullende bekostiging (AWBZ, Wlz, PGB, rec, etc.) beschikbaar. Welke geldstromen zijn dit? Wat was de samenstelling en omvang hiervan in respectievelijk 2013-2014 en 2014-2015? Waar worden deze aanvullende middelen voor ingezet? Hebben zich in dit deel van de financiering (2013-2014 vergeleken met 2014-2015) wijzigingen voorgedaan die kunnen verklaren waarom er nu soms knelpunten worden ervaren?
3. Zijn de onder 1. en 2. (per school) geïnventariseerde middelen voldoende om de doelgroep een succesvolle schoolloopbaan te bieden? Wat is hierbij dan de 'norm'?
4. Uitgaande van de veronderstelling dat het reëel is aan ouders te vragen een bijdrage te leveren, bijvoorbeeld een deel van het PGB budget, hoe ziet dan een goede handreiking voor het gesprek tussen school en ouders er uit?

---

[1] Richtlijn toelaatbaarheid ernstig meervoudig beperkte leerlingen tot het (v)so na 1 augustus 2014, PO-Raad, Steunpunt Passend Onderwijs VO, VO-raad, MBO-Raad.

De werkzaamheden zijn uitgevoerd in de periode 7 april 2015 tot en met 5 juni 2015. In deze rapportage wordt verslag gedaan van de uitgevoerde werkzaamheden. Hoofdstuk 2 bevat een samenvatting, in hoofdstuk 3 wordt ingegaan op de gehanteerde werkwijze. Vervolgens worden de onderzoeksresultaten gepresenteerd: in hoofdstuk 4 de opbrengsten van de digitale vragenlijst en in hoofdstuk 5 een samenvatting van elk afgenomen interview. Hoofdstuk 6 bevat conclusies en hoofdstuk 7 aanbevelingen.

Infinite Financieel
Utrecht
10 juni 2015
Corné Henniphof MSc
Rick de Wit

2. Samenvatting

2.1. Inhoudelijk kader

Scholen voor (voortgezet) speciaal onderwijs ((v)so) participeren in de stelselwijziging passend onderwijs. Zij ontvangen nu hun basisbekostiging van het Ministerie van OCW en de ondersteuningsbekostiging van het samenwerkingsverband (in totaal circa € 26.000 per meervoudig gehandicapte leerling). Scholen voor (v)so konden in het verleden voor leerlingen die extra zorgondersteuning nodig hadden een beroep doen op de AWBZ-compensatieregeling, die werd uitgevoerd door de regionale expertisecentra (rec's). Zie bijlage 2 voor een samenvatting van deze regeling. Voor veel EMB-A leerlingen werd van deze regeling gebruik gemaakt. Met de ingang van passend onderwijs per 1 augustus 2014 zijn de rec's opgeheven en deze gelden (verevend en ongeoormerkt) verdeeld over alle samenwerkingsverbanden. Dit laatste punt is in het kader van dit onderzoek een belangrijk gevolg van de invoering van passend onderwijs. We noemen deze gelden in dit rapport de voormalige AWBZ compensatiegelden (nu in het bezit van de samenwerkings-verbanden passend onderwijs). Naast deze gelden benutten veel (v)so scholen ook aan ouders toegekende middelen (persoonsgebonden budget, PGB) om zorgondersteuning op school te regelen. Ook met betrekking tot deze geldstroom deed zich een stelselwijziging voor per 1 januari 2015. De AWBZ is hervormd en dit soort aanspraken zijn opgenomen in de Wet langdurige zorg (Wlz), de Jeugdwet, de Wet Maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en een wijziging van de Zorgverzekeringwet (Zvw). Voor veel ouders is nog onduidelijk welke gevolgen deze stelselwijziging heeft en deze onzekerheid vertaalt zich door naar de scholen die geen duidelijkheid hebben over de invulling van zorg die vanuit de Wlz, de Jeugdwet of de Zvw beschikbaar zijn om zorgondersteuning te realiseren op school.

2.2. Verloop van het onderzoek

Het onderzoek is uitgevoerd aan de hand van een digitale vragenlijst en een aantal verdiepende interviews. De vragenlijst is voorgelegd aan 40 scholen (mytyl- en tyltylscholen en ZMLK-scholen die ook onderwijs bieden aan EMB A leerlingen). De verdiepende interviews hebben een concreet beeld opgeleverd van de (gevarieerde) wijze waarop scholen het onderwijs aan EMB-A leerlingen organiseren. De vragenlijst bleek voor veel scholen complex. Scholen plannen en analyseren de inzet van formatie vaak niet op de manier die ten grondslag lag aan de vragenlijst. Ook speelt mee dat er zo veel functionarissen binnen de school werkzaam zijn (bekostigt door de school of door anderen) dat moeilijk traceerbaar is wie nu ten laste van welk budget wat doet. Bovendien vond het onderzoek plaats in de maand mei (voor scholen een maand met veel vakantiedagen). Uiteindelijk zijn 18 bruikbare vragenlijsten retour ontvangen. De informatie die beschikbaar is, uit de verdiepende interviews en de bruikbare vragenlijsten, is toereikend om de vier hoofdvragen te beantwoorden en een aantal andere conclusies te trekken.

2.3. Antwoorden op de vier hoofdvragen

Vraag 1. *De basis- en ondersteuningsbekostiging van een EMB leerling bedraagt € 26.000 (categorie 3/hoog). Welke ondersteuning vanuit de school mag je hiervoor verwachten? (Bijvoorbeeld uitsplitsing naar management, leraar, assistent, verzorgende, verplegende, etc.). Hebben zich in dit deel van de financiering (2013-2014 vergeleken met 2014-2015) wijzigingen voorgedaan die kunnen verklaren waarom er nu soms knelpunten worden ervaren?*

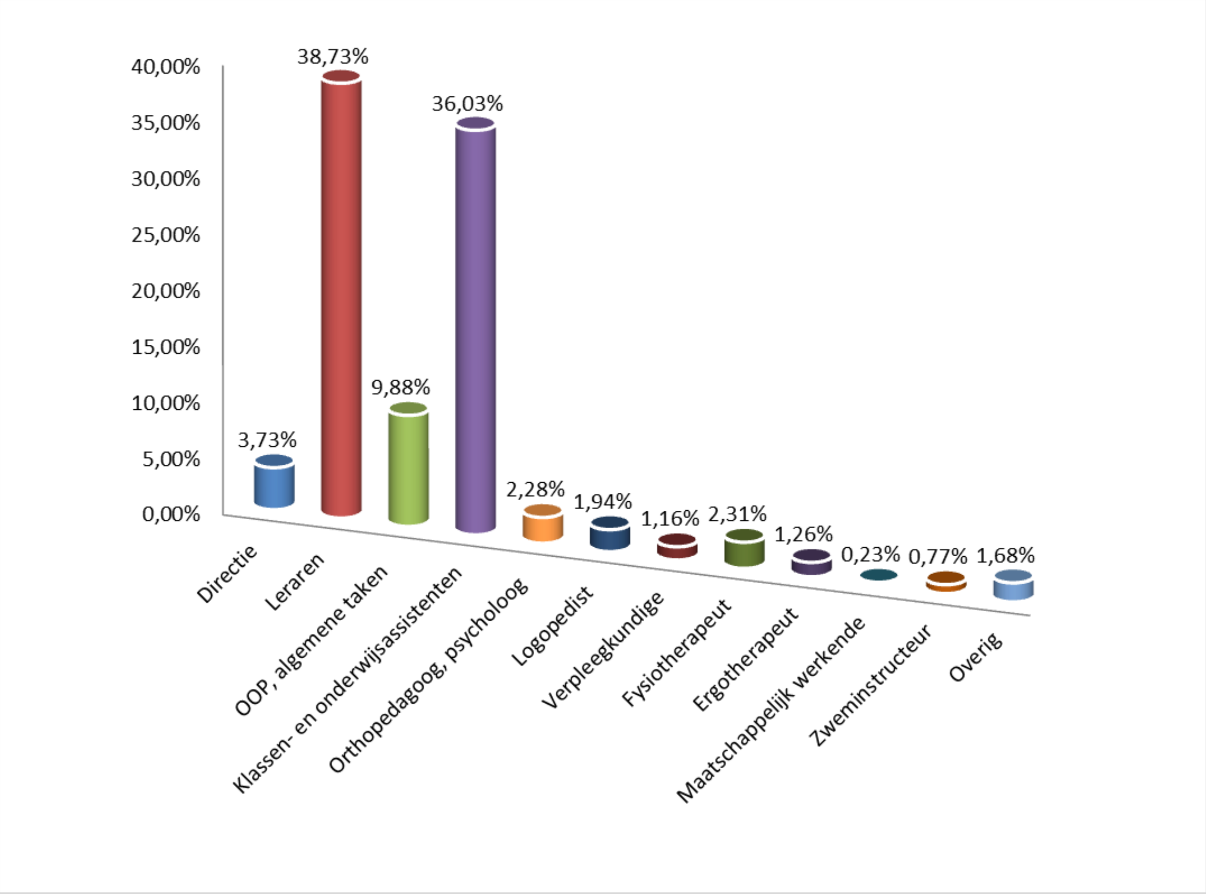
Alle onderzochte scholen kennen een vergelijkbaar functiebouwwerk.

Bestuur, directie en management
Leraren
Onderwijsondersteunend personeel met algemene, indirecte taken (conciërge, administratief medewerker, technicus, ICT-coördinator)
Klassen- en onderwijsassistenten
Zorgassistenten
Orthopedagoog, Psycholoog
Verpleegkundige
Maatschappelijk werkende
Logopedist, Fysiotherapeut, Ergotherapeut, Zweminstructeur

De scholen organiseren de bezetting van hun groepen met twee functionarissen die verantwoordelijk zijn voor het onderwijs: een leraar (of functionaris met een vergelijkbare rol) en een klassenassistent. Kenmerkend voor het onderwijs aan EMB-A leerlingen is dat er dan een derde functionaris in beeld komt, de zorgassistent. Deze functiegroep is in het overzicht oranje gemarkeerd, omdat deze medewerkers (vrijwel) niet vanuit onderwijsbekostiging gefinancierd worden.
Voor alle overige functiegroepen geldt dat deze op alle scholen voorkomen, maar er zijn wel grote verschillen tussen scholen in inzet van de overige functionarissen. Zo besteedt de ene school 2% van de beschikbare formatie aan bestuur, directie en management en de andere school 7%. Er zijn scholen die 4% van de formatie besteden aan onderwijsondersteunend personeel met algemene taken en er zijn scholen waar dit percentage op 15% ligt. Ook voor de overige categorieën van het functiebouwwerk geldt dat er sprake is van een grote bandbreedte. Ook maken scholen keuzes qua functiewaardering. Uit het onderzoek komt inzet voor van klassenassistenten in de schalen 2, 4, 5 en 6. Schaal 4 komt overwegend voor. Er zijn scholen die op elke groep een leraar hebben, en scholen die in plaats van leraren (nog) werken met groepsleiders, en scholen die werken met 0,5 fte leraar en een 0,5 fte onderwijsondersteuner per groep. De grote diversiteit in de vormgeving van het onderwijs aan EMB-A leerlingen is één van de voornaamste conclusies van het onderzoek (zie ook

paragraaf 2.3.) Dit past op zich goed bij de vrijheid die de lumpsumfinanciering de scholen biedt. Scholen geven het onderwijs vorm zoals dit het beste past bij hun regionale situatie. Maar er lijkt ook sprake van historisch gegroeide gewoonten, die meer onderbouwd worden vanuit tabellen die in het verleden een rol speelden in de bekostiging, dan vanuit actuele bedrijfsmatige inzichten.

Gemiddeld besteden de scholen hun OCW bekostiging als volgt (dus exclusief de zorgassistenten die op andere wijze bekostigd worden):

Figuur 1 Inzet functies o.b.v. OCW bekostiging

Met betrekking tot het tweede deel van de eerste vraag (*Hebben zich in dit deel van de financiering (2013-2014 vergeleken met 2014-2015) wijzigingen voorgedaan die kunnen verklaren waarom er nu soms knelpunten worden ervaren?)* luidt het antwoord ontkennend.
Schommelingen in beschikbare OCW-bekostiging tussen de schooljaren 2013-2014 en 2014-2015 doen zich met name voor als gevolg van wijziging van het aantal leerlingen. Een knelpunt kan de OCW-bekostiging 2014-2015 in vergelijking met het schooljaar daarvoor niet opleveren, omdat er sprake is van een gemiddelde stijging van de bekostiging met bijna 3%. Dit heeft te maken met indexeringen en extra middelen vanuit de Onderwijsakkoorden.

Vraag 2. *Daarnaast was en/of is er aanvullende bekostiging (AWBZ, Wlz, PGB, rec, etc.) beschikbaar. Welke geldstromen zijn dit? Wat was de samenstelling en omvang hiervan in respectievelijk 2013-2014 en 2014-2015? Waar worden deze aanvullende middelen voor ingezet? Hebben zich in dit deel van de financiering (2013-2014 vergeleken met 2014-2015) wijzigingen voorgedaan die kunnen verklaren waarom er nu soms knelpunten worden ervaren?*

Op het merendeel van de scholen is in 2013-2014 sprake geweest van aanvullende bekostiging vanuit de AWBZ en de Regionale Expertise Centra (AWBZ-compensatiebekostiging). In 2014-2015 betreft dit de AWBZ-compensatiebekostiging vanuit de samenwerkingsverbanden passend onderwijs, alsmede (tot 31-12-2014) de AWBZ en de Wlz (vanaf 1-1-2015).
Deze middelen zijn percentueel gezien beperkt, in totaal gemiddeld ongeveer 4%van de totaal beschikbare middelen van de school. Omdat de aanvullende middelen vrijwel volledig worden aangewend voor de bekostiging van extra zorgassistenten, zijn ze wel cruciaal voor het kunnen functioneren van de school.
Er bestaan grote verschillen tussen de onderzochte scholen als het gaat om de aard en de omvang van deze aanvullende middelen (zie schema paragraaf 2.4.).

Op dit onderdeel doen zich een aantal knelpunten voor:
- de aanvraag en verantwoording van deze middelen is tijdrovend, een aanzienlijk deel van deze inkomsten gaat hiermee op aan ‘overhead’,
- de (eventuele) toekenning van de middelen vindt meestal pas plaats als het schooljaar al geruime tijd loopt. Scholen moeten in hun begroting aannames doen op dit punt (en dus risico’s lopen).

De aanvullende bekostiging bedraagt gemiddeld ongeveer 4 % van de inkomsten van de school. Scholen ervaren dat zij bovenmatig veel inspanningen moeten leveren om dit deel van hun inkomsten te realiseren. Men vreest dat dit deels structureel zal zijn, omdat in het kader van de verantwoording ook de inzet vastgelegd en gemonitord moeten worden.

Vraag 3. *Zijn de onder 1. En 2. (per school) geïnventariseerde middelen voldoende om de doelgroep een succesvolle schoolloopbaan te bieden? Wat is hierbij dan de ‘norm’?*

De combinatie van OCW-bekostiging (categorie 3/hoog), plus een aanvullende bekostiging voor zorgassistentie (vanuit voormalig AWBZ compensatie én/of Wet langdurige zorg) is toereikend om EMB-A leerlingen een succesvolle schoolloopbaan te bieden.
Scholen kunnen hiermee het in paragraaf 2.1. gepresenteerde functiebouwwerk realiseren vanuit de OCW-bekostiging, in de door hen gewenste vorm, alsmede het noodzakelijke aantal uren zorgassistentie vanuit de aanvullende bekostiging. Dit aantal uren zal van school tot school en van leerling tot leerling enigszins verschillen.

De scholen werden en worden vrijwel volledig gefinancierd door het Ministerie van OCW. Als gevolg van de invoering van passend onderwijs ontstaat er weliswaar een splitsing in basisbekostiging (rechtstreeks vanuit OCW) en ondersteuningsbekostiging uit het budget van het samenwerkingsverband, maar ook dit zijn OCW-middelen. Daarnaast was er tot 1 augustus 2014 de AWBZ-compensatieregeling vanuit de rec's. Deze geldstroom (eveneens OCW bekostiging) is per 1 augustus 2014 verlegd naar de samenwerkingsverbanden en wordt deels, zo is het voornemen, weer gecentraliseerd per 1 augustus 2015. Ten derde maken sommige scholen gebruik van PGB middelen die (indirect) van het Ministerie van VWS komen. Voor de twee laatstgenoemde geldstromen geldt dat zij, hoewel beperkt in omvang, van wezenlijk belang zijn voor de scholen. En voor beiden geldt, zo is ook uit de interviews gebleken, dat het verkrijgen (tamelijk) arbeidsintensief is.

Vraag 4. Uitgaande van de veronderstelling dat het reëel is aan ouders te vragen een bijdrage te leveren, bijvoorbeeld een deel van het PGB budget, hoe ziet dan een goede handreiking voor het gesprek tussen school en ouders er uit?

Een goede handreiking geeft ouders inzicht in de werking van het stelsel en de (gelimiteerde) mogelijkheden die de school heeft. Hier volgt dat het voor veel scholen logisch en noodzakelijk is dat de school een beroep doet op de ouders voor de bekostiging van (een deel van) de zorgassistentie. Bouwstenen voor een handreiking zijn opgenomen in paragraaf 7.2.

2.4. Schematische weergave onderzoeksopbrengsten

In onderstaande tabel zijn kerngegevens opgenomen van de negen scholen die de vragenlijst volledig hebben ingevuld en waarmee tevens een verdiepend interview is gevoerd. De gegevens betreffen teldatum 1 oktober 2013 en schooljaar 2014-2015. De nummering verwijst naar hoofdstuk 5 (interviews).

Type school	SOVSO (5.1)	SOVSO (5.2)	SOVSO (5.3)	SOVSO (5.4)	SOVSO (5.5)	SOVSO (5.6)	SO (5.7)	SOVSO (5.8)	SOVSO (5.9)
Aantal leerlingen 1-10-2013	95	171	112	351	146	106	230	327	131
Aantal EMB-A leerlingen 1-10-2013	16	10	70	Ca 70	96	76	35	43	41
Percentage EMB-A leerlingen 1-10-2013	17%	6%	63%	20%	66%	72%	15%	13%	31%
Aantal groepen met louter of veel EMB-A leerlingen 2014-2015	2	3	9	12	12	14	4	8	7
Gemiddelde groepsgrootte van groepen met louter of veel EMB-A leerlingen	8-11	8	6-7	6 /8-10	8	7-8	8	5-6	6-7

Type school	SOVSO (5.1)	SOVSO (5.2)	SOVSO (5.3)	SOVSO (5.4)	SOVSO (5.5)	SOVSO (5.6)	SO (5.7)	SOVSO (5.8)	SOVSO (5.9)
Standaard formatie van groepen waarin louter of veel EMB-A leerlingen zitten	1 fte groeps-leider 1 fte ka[2] tevens inzet vanuit zorginstelling	1 fte leraar 1 fte ka enkele uren zorgassistentie per groep	1 fte leraar 1 fte ka 1 fte za	1 fte leraar 1 fte ka 1 za	1,2 fte leraar 1,2 fte ka 1 za	1 fte leraar 1 fte ka zorgassistentie via ZIN	0,5 fte leraar 0,5 onderwijs-ondersteuner 0,5 fte onderwijs-assistent	0,5 fte leraar 0,5 fte groeps-leider 1fte ka	1 fte leraar 1 fte ka 1 fte za
Aantal dagen dat EMB-A leerling gemiddeld naar school gaat	5	5	*5*	5	*5*	*5*	*5*	5	87,5% 5 dagen 12,5% 4 dagen
Bekostiging voormalige AWBZ compensatie (SWV) 2014-2015	45.000	150.000	-	130.000	307.643	37.800	65.000	-	96.000
Bekostiging voormalige AWBZ compensatie in % t.o.v. OCW bekostiging	3,13%	4,11%	-	1,68%	8,19%	1,37%	1,43%	-	3,01%
Stijging daling (voormalige) AWBZ compensatie t.o.v. 2013-2014 (rec)	= 0%	↓ -11%	-	↓ -24%	↑ 86%	↓-20%	↑ 20%	↓-100%	↓-9%

[2] ka= klassenassistent, za= zorgassistent

Type school	SOVSO (5.1)	SOVSO (5.2)	SOVSO (5.3)	SOVSO (5.4)	SOVSO (5.5)	SOVSO (5.6)	SO (5.7)	SOVSO (5.8)	SOVSO (5.9)
Bekostiging via PGB of zorg in natura 2014-2015	20.000	80.000	-	611.000[3]	161.000	-	442.000	440.000	171.000
Bekostiging via PGB of zorg in natura in % t.o.v. OCW bekostiging	1,38%	2,19%	-	7,89%	4,29%	-	9,69%	4,94%	5,36%
Overige inkomsten (gemeente e.d.)	-	-	43.000	-	-	135.000	-	-	-
Overige inkomsten (gemeente e.d.) in % t.o.v. OCW bekostiging	-	-	1,32%	-	-	4,90%	-	-	-
Werkt school met sluitende begroting 2015?	ja	ja	nee	ja	nee	?	ja	nee[4]	ja
Inzet vrijwilligers (hulp bij activiteiten)	-	-	-	ja	ja	ja	ja	-	ja

[3] De school heeft het aantal beschikbare uren vanuit PGB of ZIN opgegeven. Deze uren zijn teruggerekend d.mv. het door de school opgegeven gemiddelde uurtarief.

[4] Aanname op basis van jaarafsluiting met negatief resultaat.

2.5. Overige onderzoeksopbrengsten

Conclusies met betrekking tot het verloop van het onderzoek

a. De vragenlijst is voorgelegd aan 40 scholen. In eerste instantie zijn 33 door het Ministerie van OCW genoemde mytyl- en tyltylscholen benaderd, zijnde de scholen met veel EMB-A leerlingen. Van deze groep hebben 11 scholen de vragenlijst ingevuld en zijn 9 scholen bezocht voor een verdiepend interview.
Nadat dit in gang was gezet is op aangeven van Lecso (Landelijk Expertisecentrum Speciaal Onderwijs) een tweede groep scholen benaderd, omdat ook hier veel EMB-A leerlingen zouden zitten. In deze groep bevinden zich ook ZMLK-scholen met verbrede toelating.
Uiteindelijk is de vragenlijst aan 40 scholen aangeboden, met het verzoek deze, in het geval van sovso, voor zowel so en vso in te vullen. De scholen zijn enkele malen per e-mail en telefonisch gerappelleerd. Daarbij is ook aangeboden telefonische ondersteuning te bieden bij het invullen.
In totaal zijn er 18 bruikbare vragenlijsten aangeleverd. Geconcludeerd moet worden dat de het correct invullen van de gedetailleerde vragenlijst voor veel scholen niet mogelijk was, in elk geval niet binnen de beschikbare (korte) termijn.
Samenvattend was de uiteindelijke respons (vragenlijsten) als volgt.

Respons onderzoek	
Deelgenomen en kwaliteit ingevulde data geheel of gedeeltelijk bruikbaar	18
Deelgenomen, maar kwaliteit ingevulde data onbruikbaar	6
Afgezien van deelname i.v.m. tijdgebrek	5
Afgezien van deelname i.v.m. geen leerlingen in de doelgroep (EMB-A)	4
Geen enkele reactie ontvangen	12

b. Het feit dat slechts een beperkt aantal scholen de vragenlijst volledig en goed in heeft kunnen vullen, heeft naar de mening van onderzoekers meerdere oorzaken. Enerzijds speelt dat er in een voor scholen lastige periode (meivakanties) op korte termijn gedetailleerde informatie gevraagd werd. Anderzijds speelt ook mee dat scholen niet altijd in staat zijn informatie te leveren die uit ‘controllers-oogpunt’ als logisch wordt beschouwd (zie ook hoofdstuk 3).

c. De met negen scholen gevoerde verdiepende interviews waren allen bruikbaar in relatie tot de te beantwoorden vier vragen.

d. De negen verdiepende interviews hebben meer en bruikbaardere informatie opgeleverd dan de breed uitgezette vragenlijst. Voorliggende rapportage is dan ook primair gebaseerd op de negen interviews en waar mogelijk aangevuld met informatie vanuit de vragenlijsten. Dit was met name mogelijk bij de minder complexe onderdelen van de vragenlijst. Omdat, gezien de respons, de

vragenlijst met name weinig bruikbare informatie opleverde over de bijzondere positie van ZMLK-scholen die verbreed toelaten, is gedurende het onderzoek besloten deze categorie scholen nogmaals te benaderen, met twee kernvragen (zie onderstaand punt j. en paragraaf 4.5.)

e. Op basis van intensieve, langdurige interviews op locatie, gecombineerd met documentstudie (bijvoorbeeld formatieplannen en -overzichten) kan nog een verdiepingsslag met betrekking tot de nu beschikbare informatie worden gemaakt. Omdat deze exercities weliswaar een nadere detaillering zullen opleveren van het thans uitgevoerde onderzoek, maar geen geheel andere inzichten zullen opleveren wordt vanuit kosten-baten oogpunt geadviseerd dit niet te doen.

Overige punten met betrekking tot de opbrengsten van het onderzoek

f. (Vrijwel) alle EMB-A leerlingen gaan fulltime naar school.

g. Enkele scholen ontvangen ook gemeentelijke subsidie.

h. Een (grote) minderheid van de scholen maakt gebruik van vrijwilligers. Zij worden ingezet als hulp bij activiteiten, maar verrichten geen onderwijsgevende, verplegende of verzorgende taken.

i. Niet alle scholen werken met een leraar en een klassenassistent per groep. Een enkele school heeft de werkwijze iets anders ingericht. Zo zijn er scholen waar groepsleiders voor de klas staan, afgewisseld met leraren. Ook worden onderwijsondersteuners voor de klas gezet, naast de leraren en onderwijsassistenten. De scholen met deze constructie zetten vaak niet een fulltime leraar op een groep, maar vaak 1 fte leraar op twee groepen.

j. ZMLK-scholen die (EMB-A) leerlingen verbreed toelaten kennen een diversiteit aan organisatorische oplossingen hiervoor. Een klein deel van deze scholen groepeert deze leerlingen in aparte groepen. De bezetting is dan vergelijkbaar met die van de meeste mytyl- en tyltylscholen: 1 fte leraar, 1fte onderwijs- of klassenassistent en (vanuit AWBZ en/of PGB) 1 fte zorgassistent. Deze geconcentreerde groepen kennen een maximum van 8 leerlingen per groep.
Deze groep ZMLK-scholen ervaart dat er meer bureaucratie is ontstaan door de verscheidenheid aan werkwijzen van de diverse samenwerkingsverbanden. De scholen zien dit als grootste knelpunt. Ieder samenwerkingsverband heeft haar eigen aanvraagformulieren en beleid ten aanzien van bekostigen. Het gevolg hiervan is dat deze scholen het gevoel te hebben aanmerkelijk minder gelden vanuit de voormalige AWBZ-compensatie ontvangen.

k. Het is nog te vroeg om concreet vast te stellen welke gevolgen de transitie van AWBZ naar (onder meer) Wlz en Jeugdwet heeft. Scholen hebben hier in de afgelopen maanden geen of nog maar weinig ervaring mee opgedaan en hebben ook nog maar beperkt zicht op de gevolgen voor ouders (en het verlengde daarvan voor het onderwijs). Ze hebben wel zorgen over de goede afloop van deze transitie.

l. De onderzochte scholen hebben in de afgelopen jaren niet of zeer incidenteel gebruik kunnen maken van de regeling voor groeibekostiging. Nu met de invoering van passend onderwijs de regeling

veranderd is (per leerling in plaats van ½ n-factor) mag verwacht worden dat deze scholen iets vaker groeibekostiging zullen ontvangen.

3. Werkwijze

Om de vier hoofdvragen van het onderzoek te beantwoorden is gewerkt aan de hand van een met een begeleidingsgroep (bestaande uit vertegenwoordigers van OCW en VWS, scholen en sector- en belangenorganisaties) afgestemde werkwijze. Deze werkwijze omvatte de volgende stappen.

1. Ontwerp van een door scholen in te vullen digitale vragenlijst
Deze vragenlijst moet gedetailleerd inzichtelijk maken hoe de formatie van de betreffende (v)so scholen er in 2013-2014 uit zag en hoe de formatie in 2014-2015 er uit ziet. Zowel qua inkomsten als qua uitgaven. Qua inkomsten niet alleen de rijksbaten van OCW, maar ook alle overige inkomsten (bijvoorbeeld AWBZ van het rec, PGB van de ouders, etc.). De scholen wordt gevraagd deze gegevens zowel als totaal per school (alle leerlingen) als gespecificeerd naar de EMB-A groep op te leveren. Via de vragenlijst wordt de scholen ook gevraagd welke knelpunten in voormalige of huidige formatie men eventueel ervaart.
2. Afname van de digitale vragenlijst
3. Resultaten vragenlijst analyseren
O.a. confrontatie met binnen DUO aanwezige gegevens, bijvoorbeeld met betrekking tot rijksbaten en formatie.
4. Verdiepende interviews
Met ongeveer 10 scholen een verdiepend gesprek op locatie voeren.
5. Concept handreiking gesprek school-ouders opstellen
Betreft punt 4 uit de vraagstelling.
6. Concept rapportage opstellen en bespreken met opdrachtgever OCW
7. Rapportage, inclusief Handreiking definitief maken

De gehanteerde vragenlijst bleek helaas voor veel scholen te ingewikkeld. Dit heeft met name te maken met het feit dat onderzoekers op zoek waren naar bedrijfsmatige informatie die scholen niet op die manier rubriceren, dan wel beschikbaar kunnen maken. Veel scholen hebben de lijst daarom niet ingevuld. Ook speelde mee dat het onderzoek moest worden uitgevoerd in de maand mei, een maand waarin scholen veel vakantiedagen kennen. Wel ingevulde vragenlijsten bleken vaak van matige of onvoldoende kwaliteit, bijvoorbeeld omdat aanwezige formatie op so en vso rekenkundig verdeeld werd op basis van het aantal leerlingen en niet op basis van daadwerkelijke inzet. En juist naar die daadwerkelijke inzet werd gezocht in dit onderzoek. Feit is dat veel scholen zich vragen als opgeworpen door de onderzoekers (‘hoeveel formatie moet ik voor de ene groep leerlingen inzetten en hoeveel voor de andere?’) niet eenvoudig kunnen beantwoorden. Ook hebben veel sovso scholen hun formatie überhaupt nog niet toegedeeld aan so en vso. Een aandachtspunt voor een eventuele aanstaande ontvlechting.
De met negen scholen gevoerde verdiepende interviews waren allen bruikbaar in relatie tot de te beantwoorden vier vragen. In enkele interviews is de kwaliteit van de ingevulde vragenlijst tijdens het gesprek ter plekke verbeterd. Soms moest ook worden vastgesteld dat al pratende bleek dat de vragenlijst onjuist was ingevuld en een snelle correctie niet mogelijk was.
Samenvattend constateren we dat de negen verdiepende interviews meer en bruikbaardere informatie hebben opgeleverd dan de breed uitgezette vragenlijst. Voorliggende rapportage is dan

ook primair gebaseerd op de negen interviews en waar mogelijk aangevuld met informatie vanuit de vragenlijsten. Dit was met name mogelijk bij de minder complexe onderdelen van de vragenlijst.

Op basis van intensieve, langdurige interviews op locatie, gecombineerd met documentstudie (bijvoorbeeld formatieplannen en -overzichten) kan nog een verdiepingsslag met betrekking tot de nu beschikbare informatie worden gemaakt. Vanuit kosten-baten oogpunt adviseren onderzoekers dit echter niet te doen. De aanvullende interviews zouden gevoerd moeten worden met de directie of het management en staffunctionarissen financiën en personeel. In sessies van, naar verwachting, 4-6 uur zou het mogelijk moeten zijn een sluitende rondrekening te maken van beschikbare bekostiging en feitelijke personele inzet (zowel in totaal als voor EMB-A leerlingen). Omdat deze exercities weliswaar een nadere detaillering zullen opleveren van het thans uitgevoerde onderzoek, maar geen geheel andere inzichten zullen opleveren, wordt geadviseerd dit niet te doen.

4. Opbrengst vragenlijsten

De informatie in dit hoofdstuk is gebaseerd op 18 geheel of gedeeltelijk correct ingevulde vragenlijsten.

4.1. Aantal leerlingen

Zowel het totaal aantal leerlingen op de onderzochte scholen als het aantal EMB-A leerlingen is vrijwel stabiel.

Jaar (teldatum)	Gemiddeld aantal leerlingen per school	Gemiddeld aantal EMB leerlingen per school	Gemiddeld aantal EMB-A leerlingen in % van totaal aantal leerlingen
2012	167	35	21,0%
2013	168	36	21,6%
2014	168	36	21,4%

Tabel 1 Aantal leerlingen Totaal en EMB (N=18)

Bovenstaande tabel geeft het gemiddelde van alle onderzochte scholen weer. Binnen de tyltylscholen ligt het percentage gemiddeld iets boven de 50%.

Hoewel een deel van de onderzochte scholen gevestigd is in krimpgebieden is het gemiddeld aantal leerlingen per school stabiel. Bepaalde scholen constateren een toenemende vraag naar onderwijs, als alternatief voor dagbesteding.

4.2. Ontwikkeling bekostiging

	2013-2014	2014-2015	Stijging/daling
OCW	€ 65.260.000	€ 67.210.000	↑ 3,0%
(voormalige) rec/ samenwerkingsverband AWBZ compensatie	€ 1.310.000	€ 910.000	↓-30,4% [5]
PGB	€ 1.920.000	€ 1.930.000	↑ 0,4%
Overige	€ 310.000	€ 300.000	↑ -3,8%

Tabel 2 Ontwikkeling bekostiging 2014-2015 tov 2013-2014 (N=15)

Op de onderzochte scholen is er gemiddeld meer geld van OCW beschikbaar gekomen. Deze stijging komt overeen met de gegevens vanuit DUO (eveneens stijging 3%).

Negen (van vijftien) scholen geven aan gebruik te hebben gemaakt van de (voormalige) AWBZ-compensatieregeling. Vanuit de Regionale Expertise Centra (rec's) werd door deze scholen in 2013-2014 in totaal € 1.310.000 gelden ontvangen. In 2014-2015 werd door deze groep scholen vanuit de samenwerkingsverbanden nog slechts € 910.000 ontvangen. Echter dit grote verschil wordt veroorzaakt door één school. Deze school heeft in 2013-2014 beroep gedaan op gelden uit meerdere rec's en destijds in totaal € 400.000 aan middelen ontvangen en tot op heden in het lopende schooljaar nog geen enkel bedrag vanuit deze middelen vanuit de samenwerkingsverbanden ontvangen. Dit lijkt een uitzonderlijke situatie, waar in andere delen van het land wel reeds gelden zijn ontvangen. Zonder deze outlier zijn de AWBZ-compensatiegelden nagenoeg gelijk blijven ten opzichte van het voorgaande jaar (stijging 0,34%).

Met betrekking tot de middelen vanuit de PGB's laat de (beperkte) respons vooralsnog een stabilisatie zien, maar feitelijk is het te vroeg om hier een betrouwbare uitspraak over te doen. Het is te merken dat scholen het lastig vinden om deze gelden te specificeren. Vaak wordt er op scholen gesproken over zorg in uren. Uren die zijn gebaseerd op de voormalig CIZ indicaties en gericht op persoonlijke verzorging, begeleiding en verpleegkundige zorg. Ook het gebruikmaken van ZIN lijkt moeilijk te specificeren. Scholen gaan hier wisselend mee om. Hoewel er geen sprake mag zijn van gedwongen winkelnering, neigen scholen er wel naar de PGB-budgeten in te laten zetten bij voorkeurszorginstanties.

[5] In 2013-2014 heeft één school 400.000 ontvangen vanuit het rec. In 2014-2015 heeft deze school geen enkel bedrag vanuit de samenwerkingsverbanden ontvangen. Dit lijkt een uitzondering. Zonder deze outlier komt de (voormalige) AWBZ compensatie op een stijging van 0,34%.

	2013-2014	2014-215
(voormalige) rec/ samenwerkingsverband AWBZ compensatie[6]	2,00%	1,35%
PGB	2,94%	2,86%
Overige (bijvoorbeeld gemeente)	0,48%	0,45%

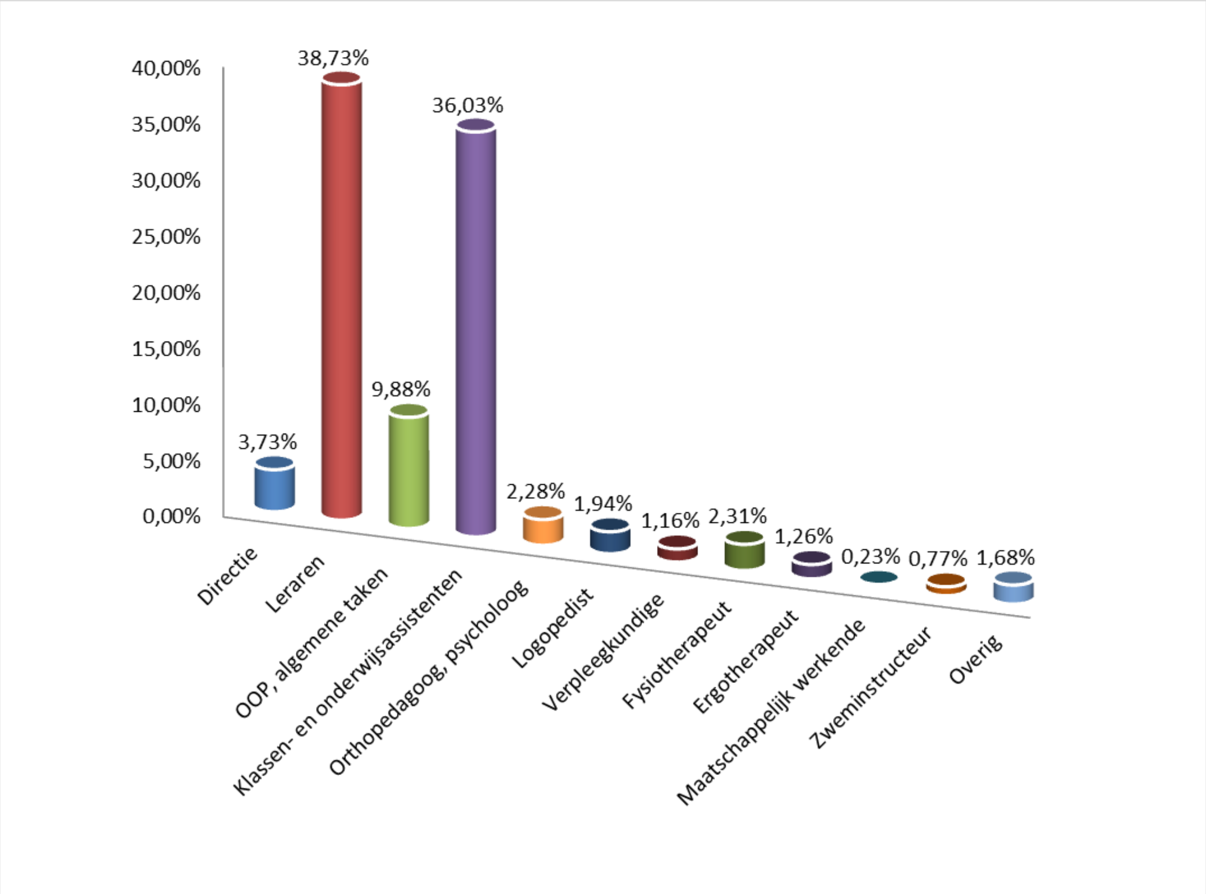
Tabel 3 Gemiddeld aandeel aanvullende bekostiging (indien aanwezig) in % van de totale bekostiging

Het aandeel van de aanvullende bekostiging in de totale bekostiging lijkt licht te dalen. Deze veelgehoorde opmerking uit het veld lijkt hier mee enigszins gestaafd, echter is de daling niet heel groot.

Het 2%-aandeel AWBZ-compensatie in 2013-2014 vertegenwoordigt een waarde van € 1.310.000. De negen (van vijftien) scholen ontvingen dit bedrag in totaliteit van de rec's. De 15 scholen telden in totaal 633 EMB-A leerlingen. Sommigen scholen vroegen in het geheel geen AWBZ-compensatiegelden aan, anderen vroegen voor sommige EMB-A leerlingen geen AWBZ-compensatiegeld aan, voor anderen wel. Ook vroegen zij voor sommige niet EMB-A leerlingen AWBZ-compensatiegeld aan. Deze aanvragen werden gehonoreerd met een bedrag van drie, zes of negenduizend euro, in totaliteit € 1,3 miljoen. Gemiddeld kan dus gesteld worden dat er per EMB-A leerling een bedrag van € 2.054 aan AWBZ-compensatiegeld werd ontvangen, maar dit gemiddelde is dus mede gebaseerd op scholen die deze gelden in het geheel niet aanvroegen.

[6] In 2013-2014 heeft één school 400.000 ontvangen vanuit het rec. In 2014-2015 heeft deze school geen enkel bedrag vanuit de samenwerkingsverbanden ontvangen. Dit lijkt een uitzondering. Zonder deze outlier komt de (voormalige) AWBZ compensatie 1,39%.

4.3. Formatie vanuit OCW bekostiging

Figuur 2 Inzet functies o.b.v. OCW bekostiging

Vanuit de vragenlijsten komt naar voren dat (v)so scholen naast directie en algemeen oop, per groep circa één fte leraar en één fte klassen- of onderwijsassistent inzetten. Specifiek voor de EMB-A leerlingen worden vanuit de extra middelen (AWBZ-compensatie vanuit rec of samenwerkings-verbanden en/of PGB) aanvullend zorgassistenten ingezet. Verder worden vanuit de OCW-bekostiging specialisten ingezet, die, niet zijnde zorg gerelateerd, bijvoorbeeld trainingen geven waar reguliere leraren niet de expertise voor in huis hebben. Deze extra trainingen komen naast de beschikbare revalidatie-uren te staan. De revalidatie-uren zijn geënt op de zorg voor de leerling, de aanvullende trainingen worden gebruikt om voort te borduren op de gerealiseerde resultaten in de revalidatie. Een voorbeeld is het gebruikmaken van een logopedist om de gerealiseerde spraakmogelijkheden in te zetten voor oefeningen gericht op communicatie.

4.4. Ontwikkeling inzet totale formatie

	2013-2014	2014-2015	Stijging/daling
Directie	3,15%	3,25%	↑ 0,10%
Leraren	34,43%	36,42%	↑ 1,99%
Onderwijsondersteunend personeel met algemene, indirecte taken (conciërge, administratief personeel, etc.)	12,55%	10,04%	↓ -2,51%
Klassenassistent	28,43%	27,73%	↓ -0,70%
Onderwijsassistent	6,03%	5,99%	↓ -0,04%
Orthopedagoog, psycholoog	2,01%	1,93%	↓ -0,08%
Logopedist	0,93%	1,85%	↑ 0,92%
Verpleegkundige	0,75%	0,79%	↑ 0,04%
Fysiotherapeut	3,62%	3,81%	↑ 0,19%
Ergotherapeut	1,82%	1,84%	↑ 0,02%
Zorgassistent	3,49%	3,44%	↓ -0,05%
Maatschappelijk werkende	0,16%	0,13%	↓ -0,03%
Zweminstructeur	0,77%	0,83%	↑ 0,06%
Overig	1,86%	1,95%	↑ 0,09%
Totaal	100%	100%	

Tabel 4 Percentage inzet van totale inzet

Omdat de onderzoeksresultaten gebaseerd zijn op een beperkte groep respondenten moet terughoudendheid worden betracht met het trekken van conclusies op detailniveau. De groei van de formatie leraren kan overigens ook onderbouwd worden vanuit de interviews. Mede op basis van toenemende eisen vanuit wet- en regelgeving en inspectie ruilen scholen de functie van groepsleider in voor die van leraar.

Deel van de formatie ingezet voor de EMB-A leerlingen

Onderstaande tabel laat zien welk deel van de totale formatie ingezet wordt voor de EMB-A leerlingen. Veel scholen hebben deze informatie slechts globaal (of geschat) kunnen aanleveren. Gemiddeld tellen de scholen die deelnamen aan het onderzoek 21% EMB-A leerlingen. Uit onderstaande tabel blijkt dat in alle functiegroepen verhoudingsgewijs meer formatie wordt ingezet voor de EMB-A leerlingen, dan voor de overige leerlingen.
Veel scholen hebben deze inzet (globaal) geraamd in de vragenlijst, omdat ervaringsgegevens ontbreken. Doorgaans wordt er voor een groep EMB A leerlingen een leraar en een klassenassistent ingezet. In de meeste gevallen is er eveneens (vaak fulltime) zorgassistentie aanwezig. Een enkele school heeft de werkwijze iets anders ingericht. Zo zijn er scholen waar groepsleiders voor de klas staan, afgewisseld met leraren. Ook worden onderwijsondersteuners voor de klas gezet, naast de leraren en onderwijsassistenten. De scholen met deze constructie zetten vaak niet een fulltime leraar op een groep, maar vaak 1 fte leraar op twee groepen. Onderstaande tabel laat zien hoe de ontwikkeling is van de inzet van de verschillende functies voor een EMB-groep A leerlingen ten

opzichte van het totaal aan fte van de respectievelijke functie. Als voorbeeld: in zowel schooljaar 2013-2014 als 2014-2015 werd gemiddeld van alle leraren 38% ingezet voor de EMB-A groepen. Bij de zorgassistenten is dat aantal gedaald, van 70% naar 66%. Dat kan in praktijk betekenen dat er relatief minder handen in meer klassen aanwezig zijn om de noodzakelijke zorg te leveren.

	2013-2014	2014-2015
Bestuur, directie, management	39%	45%
Leraren (LB, klein deel LC)	38%	38%
Klassenassistenten (inclusief onderwijsassistenten), schaal 4 en 5	49%	47%
Zorgassistenten, overwegend schaal 4	70%	66%
OOP, algemene taken	21%	21%
Orthopedagoog, psycholoog	30%	35%
Verpleegkundige	46%	43%
Logopedist	44%	40%
Fysiotherapeut	39%	43%
Ergotherapeut	35%	45%
Zweminstructeur	30%	32%

Tabel 5 Ontwikkeling FTE 2014-2015 tov 2013-2014

4.5. EMB-A leerlingen op ZMLK-scholen die verbreed toelaten

Sinds enkele jaren zijn er ZMLK-scholen die in het kader van de verbrede toelating ook EMB-A leerlingen toelaten. Door middel van de uitgebreide vragenlijst is getracht vast te stellen hoe deze scholen de EMB-A leerlingen organisatorisch groeperen en met behulp van welke formatie. Dit is niet gelukt. De aantallen leerlingen zijn dermate klein dat het lastig bleek om te kwantificeren welk gedeelte van de bekostiging en inzet van fte's besteed wordt aan deze specifieke groep. Vervolgens is er voor gekozen om de scholen die belangstelling toonden voor het onderzoek te verzoeken te reageren op een tweetal vragen.

Vraag 1. Een klein deel van uw leerlingen valt in de categorie EMB-A. Hoe zijn zij in de school ingedeeld? Zijn ze geconcentreerd in een eigen groep, of zijn ze verdeeld over meerdere groepen? In het laatste geval, over hoeveel groepen zijn zij verdeeld?

Uit de beantwoording blijkt dat er een grote verscheidenheid is in de indeling van de EMB-A leerlingen in de ZMLK-scholen die verbreed toelaten. Enkele scholen kiezen ervoor om de leerlingen te concentreren in één groep en hierop de bezetting aan te passen. De bezetting is dan conform die op de meeste mytyl- en tyltylscholen: 1 fte leraar, 1 fte onderwijs- of klassenassistent en (vanuit AWBZ en/of PGB) 1 fte zorgassistent. Deze geconcentreerde groepen kennen een maximum van 8 leerlingen per groep.

Vraag 2. Ervaart u veranderingen, in positieve of negatieve zin, in het kunnen uitvoeren van uw taak voor de EMB-groep A leerlingen als u schooljaar 2013-2014 vergelijkt met het schooljaar 2014-2015? Kunt u deze veranderingen verklaren?

Uit de beantwoording blijkt dat scholen ervaren dat er veel meer bureaucratie is ontstaan door de verscheidenheid aan werkwijzen van de diverse samenwerkingsverbanden. De scholen zien dit als

grootste knelpunt. Ieder samenwerkingsverband heeft haar eigen aanvraagformulieren en beleid ten aanzien van bekostigen. Het gevolg hiervan is dat deze scholen het gevoel te hebben aanmerkelijk minder gelden vanuit de voormalige AWBZ-compensatie ontvangen.

5. Opbrengst verdiepende interviews

Met negen scholen is een verdiepend interview op locatie gevoerd. In deze interviews is geanalyseerd hoe, met name in formatief opzicht, de bedrijfsvoering van de scholen is georganiseerd. En waarin de bedrijfsvoering van de EMB-A groepen (eventueel) afwijkt van die in de overige groepen. In alle interviews stond de ingevulde vragenlijst centraal. Daarnaast is gesproken over school- en regiospecifieke aspecten en over knelpunten die de scholen ervaren. In de paragrafen 5.1 tot en met 5.9 worden deze interviews samengevat. In hoofdstuk 6 worden algemene conclusies, mede gebaseerd op deze negen interviews, getrokken.

5.1. Tyltylschool – Amsterdam

1-10-2013	Aantal leerlingen	Aantal EMB-A leerlingen	% EMB-A leerlingen
	95	16	17%
1-10-2014	Aantal leerlingen	Aantal EMB-A leerlingen	% EMB-A leerlingen
	91	16	18%
Aanvullende financiering (PGB, voormalige AWBZ-compensatie via samenwerkingsverband, gemeentelijke subsidies) in percentage ten opzichte van OCW bekostiging			4,55%
Gemiddelde groepsgrootte van groepen met veel of louter EMB-A leerlingen			8-11
Wijze waarop zorgassistentie eventueel wordt ingezet in groepen met veel of louter EMB-A leerlingen			Zorg volledig in handen van Reade.

Organisatie van het onderwijs
Drostenburg (Tyltylschool Amsterdam) telt 91 leerlingen, waarvan 16 leerlingen binnen de doelgroep van EMB-A vallen. 7 leerlingen volgen het so en 9 leerlingen het vso. Zij blijven maximaal 2 jaar in deze groep. Na deze twee jaar wordt beoordeeld of onderwijs mogelijk is, of dat de leerling uitsluitend op de zorg is gewezen. Met andere woorden, de leerling moet leerwinst kunnen boeken. Wanneer dat het geval is, zal de leerling ‘doorstromen’ naar de mg-groep. De groepsgroottes van de MG-groep variëren van 8-11 leerlingen (so) en 9-10 leerlingen (vso). Tot nu toe werden deze klassen begeleid door Hbo-leidsters, maar door verandering van wet- en regelgeving zullen vanaf 2016 Pabo-gekwalificeerde en dus duurdere, leraren voor de klas moeten staan. Dit is wel een bottleneck voor de school, men wenst graag de vrijheid om de klassen naar eigen inzicht en kennis te benoemen. De gemiddelde Pabo-docent is niet per definitie een betere oplossing, aangezien zij of hij niet direct wordt opgeleid voor de specifieke leerlingen op een tyltylschool.

Voor een EMB-groep staan op dit moment groepsleiders die volledig in dienst zijn van de school. Deze vullen de taken naar wens in. Daarnaast werkt de groepsleidster samen met een klassenassistent en is er de gebruikelijke overhead. Op dit moment beschikt de school over 3,5 FTE

verpleegkundigen. De nadrukkelijke wens is om ook deze extern bekostigd te krijgen, aangezien nu onderwijsmiddelen gebruikt wordt voor de zorg. De essentie is dat Tyltylschool Amsterdam een onderwijsinstelling is en geen zorginstelling.

Inzet van derden
De school werkt nauw samen met revalidatiecentrum Reade. De onderwijsondersteunende begeleiding voor de leerlingen binnen de school is volledig in handen van de zorgaanbieder. Als zorginstelling zijn zij verantwoordelijk voor de bekostiging hiervan. Zij verkrijgen middelen vanuit de zorgverzekeraars. Ouders hebben contracten afgesloten met Cordaan, waardoor de school geen omkijken heeft naar deze zorg. Primair worden er dus geen gesprekken gevoerd met ouders, aangezien een bijdrage geen voorwaarde is om geplaatst te worden. Ook de kosten van fysiotherapie, ergotherapie, logopdedie etc. worden door Reade middels de zorgverzekeraar gedeclareerd.

Tyltylschool Amsterdam werkt tot op heden met een sluitende begroting, de vooruitzichten voor de komende jaren zijn echter wat somberder, aangezien van 4 naar 1 brinnummer wordt overgegaan. Hoewel deze omzetting rechtvaardig wordt geacht, zal dit toch circa € 150.000 per jaar minder opleveren. Men merkt wel dat door recente bezuinigingen het onderwijs onder druk komt te staan. De slagroom van de taart is er wel af. Als voorbeeld wordt speltherapie genoemd. Ook is een technisch vakman in de school onlangs vertrokken. Er is voor gekozen de opengevallen ruimte niet meer op te vullen.

Er is geen intensief beroep gedaan op de (voormalige) AWBZ-compensatie middelen vanuit voorheen het rec en nu de samenwerkingsverbanden. Bij de samenwerkingsverbanden zijn op dit moment wel aanvragen ingediend, deze zijn gedeeltelijk gehonoreerd. Alleen bij noodzakelijke, aanvullende zorg werd er een beroep gedaan op deze gelden van het samenwerkingsverband. Bij nader inzien is het vermoeden dat men hier gelden heeft laten liggen. Met deze gelden hadden taken ingekocht kunnen worden die voor de leraren te specialistisch zijn, zoals gedragsproblematiek.

Ontwikkelingen
De school is continu aan het zoeken naar verschillende 'producten' en experimenten. Zo wordt bekeken of leerlingen zonder een revalidatie indicatie, via Reade, toch eerstelijns fysiotherapie kunnen gaan volgen. Ook is men met reguliere basisscholen aan het samenwerken om LG-leerlingen bij hen part-time onderwijs te laten volgen. De leerlingen ontvangen dan aanvullende therapieën via de tyltylschool. Tyltylschool Amsterdam wil tot slot benadrukken dat het om een onderwijsinstelling gaat en dat er wel degelijk onderwijswinst behaald zou moeten worden. Het gevoel overheerst dat de balans tussen zorg en onderwijs nog wel eens ver te zoeken is.

5.2. Mytylschool de Sprienke – Goes

1-10-2013	Aantal leerlingen	Aantal EMB-A leerlingen	% EMB-A leerlingen
	171	10	6%
1-10-2014	Aantal leerlingen	Aantal EMB-A leerlingen	% EMB-A leerlingen
	181	14	8%
Aanvullende financiering (PGB, voormalige AWBZ-compensatie via samenwerkingsverband, gemeentelijke subsidies) in percentage ten opzichte van OCW bekostiging			6,3%
Gemiddelde groepsgrootte van groepen met veel of louter EMB-A leerlingen			8
Wijze waarop zorgassistentie eventueel wordt ingezet in groepen met veel of louter EMB-A leerlingen			Extra klassenassistentie vanuit bekostiging voormalig AWBZ en PGB

De Mytylschool De Sprienke in Goes telt per 1 oktober 2014 181 leerlingen, 24 leerlingen vallen in de categorie EMB, waarvan 14 in de categorie EMB-A. De 24 EMB leerlingen zijn gegroepeerd in drie groepen van acht leerlingen: 4-12 jaar, 10-14 jaar en 14-20 jaar. De andere groepen binnen de school bestaan ook uit acht leerlingen, maar met minder formatie per groep.
Elke EMB-groep heeft, bekostigd uit de OCW lumpsum, een leraar en een klassenassistent (schaal 4) (beiden fulltime), daarnaast zijn er uit de OCW gelden beschikbaar: 30 minuten verpleegkundige per leerling per week, een dagdeel orthopedagoog per groep per week en een zweminstructeur voor 2 uur per week per groep. Voorts wordt er formatie besteed aan algemene functies (management en algemeen oop). Hierbovenop is er een tweede klassenassistente (eveneens fulltime). Deze wordt grotendeels bekostigd uit voormalige AWBZ-compensatie gelden (rec/samenwerkingsverbanden) en PGB-gelden van ouders (op deze uren zijn de assistenten in dienst van de ouders, dus niet van het schoolbestuur) (0,2 fte ook nog uit lumpsum).
De zes Zeeuwse samenwerkingsverbanden hebben met de invoering van passend onderwijs hun voormalige AWBZ compensatiemiddelen gebundeld (op basis van € 4 per leerling) en verdeeld over de schoolbesturen voor (v)so. De scholen moet hun aanvragen voor deze middelen nu doen bij het eigen schoolbestuur. Er is in 2014-2015 minder voormalig AWBZ compensatie geld beschikbaar dan in 2013-2014. De Sprienke vroeg en vraagt voor alle 24 EMB leerlingen (en drie andere leerlingen) de voormalige AWBZ-compensatievergoeding aan.
Voor drie (EMB-A) leerlingen is sinds 1 januari 2015 een PGB-aanvraag gedaan[7]. Eén aanvraag is er

[7] De school regisseert de aanvraag door de ouders dusdanig dat er altijd PGB wordt aangevraagd en geen zorg in natura.

gehonoreerd door het CIZ, twee zijn er afgewezen, waarvan er nu één in de fase van bezwaar verkeert en één in de fase van beroep. De afwijzingen betreffen de uren die aangevraagd zijn voor persoonlijke verzorging, begeleiding en verpleging op school, de rest van het PGB is wél toegekend. Voor de twee afgewezen (delen van) aanvragen geldt dat het CIZ die, naar de mening van de school, in de oude situatie zonder meer had gehonoreerd. Het CIZ stelt zich nu op het standpunt: 'de school krijgt genoeg geld'.
De school kampt dus met twee problemen: vanuit de voormalige AWBZ-compensatieregeling is iets minder geld beschikbaar en vanuit de PGB's van de ouders lijkt er (op basis van drie casussen) fors minder geld beschikbaar.
Voor LG leerlingen met een zware problematiek (veel verzorging nodig) wordt sinds 1 augustus 2014 een toelaatbaarheidsverklaring categorie 3/hoog aangevraagd. Als de samenwerkingsverbanden dit gaan honoreren ontstaat er hierdoor voor sommige leerlingen een hogere bekostiging.
Ouders van EMB-A leerlingen kunnen in Zeeland kiezen uit één school en vier locaties voor dagbesteding. In verband met de reistijd wordt er soms voor gekozen kinderen eerst enkele jaren naar de dagbesteding te laten gaan en op latere leeftijd aan te melden bij de school. Ook het feit dat dagbesteding geen schoolvakanties hanteert speelt mee. Nu er bezuinigd wordt op de dagbesteding (groepjes in plaats van 1:1) lijkt er een verschuiving richting onderwijs te ontstaan, zo is de indruk van de school.

5.3. Tyltylschool De Witte Vogel – Den Haag

1-10-2013	Aantal leerlingen	Aantal EMB-A leerlingen	% EMB-A leerlingen
	112	70	63%
1-10-2014	Aantal leerlingen	Aantal EMB-A leerlingen	% EMB-A leerlingen
	109	72	66%
Aanvullende financiering (PGB, voormalige AWBZ-compensatie via samenwerkingsverband, gemeentelijke subsidies) in percentage ten opzichte van OCW bekostiging			1,32%
Gemiddelde groepsgrootte van groepen met veel of louter EMB-A leerlingen			6 à 7
Wijze waarop zorgassistentie eventueel wordt ingezet in groepen met veel of louter EMB-A leerlingen			Aantal uren per dag per groep een verzorgingsassistent

Het so deel van de school telt per 1 oktober 2014 64 leerlingen, waarvan 45 in de categorie EMB-A. Op 1 oktober 2013 waren deze aantallen resp. 61 en 40. De bekostiging van de school in schooljaar 2014-2015 is op laatstgenoemde teldatum gebaseerd. Voor het vso deel van de school waren de aantallen op 1 oktober 2014 45 (waarvan 27 EMB-A) en 1 oktober 2013 51 (waarvan 30 EMB-A). De

school is (nog) gehuisvest op drie locaties. De schoolt kent geen residentiële leerlingen. Alle leerlingen hebben een categorie 3 (hoog) bekostiging. Met name binnen het vso zijn er leerlingen die in woonvormen wonen, hiervoor wordt het PGB van de ouders ingezet.
De school werkt in het schooljaar 2014-2015 met 9 so en 6 vso groepen. Hiervan bestaan 6 so en 3 vso groepen volledig uit EMB-A leerlingen. De overige groepen tellen geen of een enkele EMB-A leerling.
Alle groepen hebben een fulltime leraar LB (of in enkele gevallen een onderwijsondersteuner) en een fulltime klassenassistent (schaal 4). Daarnaast heeft elke groep een aantal uren per dag de beschikking over een verzorgingsassistent. Het zwaartepunt van de inzet van deze verzorgingsassistenten ligt in de groepen die uit louter EMB-A leerlingen bestaan. Laat de beschikbaarheid dat toe, dan zijn zij ook werkzaam in de overige groepen.
Voor so en vso samen zijn verder beschikbaar:
0,8 fte directie
1,72 fte afdelingsmanager
1,66 fte intern begeleider
1,35 fte leraar bewegings- en zwemonderwijs
enige formatie leraar en klassenassistent extra bovenop de groepsformatie, voor bapo e.d.
3,9 fte facilitaire dienst (managementassistentie, ict-coördinatie, conciërge, administratie en receptie, etc.). De huishoudelijk medewerker is onlangs wegbezuinigd.
1,4 fte verpleegkundige (grotendeels ingezet voor EMB-A leerlingen).
Er zijn drie LC-leerkrachten met een specialisme, waaronder 1 leerkracht LC met specialisatie EMB. (Totaal formatie 2,5 fte waarvan inzetbaar voor LC-taken:1 fte) Daarbovenop wordt voor ongeveer € 190.000 menskracht ingehuurd. Dit betreft: orthopedagoog, psycholoog, logopedist, fysiotherapeut, ergotherapeut en maatschappelijk werkende. Hiermee wordt de door het (v)so te leveren onderwijsondersteuning gerealiseerd. Genoemde functionarissen zijn veel meer in de school aanwezig dan op basis van het contract van € 190.000 mogelijk is, omdat ook de noodzakelijke revalidatie die bekostigd wordt door de zorgverzekeraar in school wordt uitgevoerd.
Ook zijn vrijwilligers en stagiaires in de school actief. De vrijwilligers ondersteunen onder meer bij uitstapjes en zwemlessen.
De school draait voor vrijwel 100% op de OCW-bekostiging. De enige vorm van aanvullende financiering is een gemeentelijke subsidie van enkele tienduizenden euro's, onder meer bedoeld voor schoolsport.
Uit principe heeft de school in het verleden nooit gebruikt gemaakt van AWBZ-compensatiegelden van het rec of PGB-inzet. Men was bang afhankelijk te worden van een onzekere geldstroom. Omdat de problematiek die de leerlingen meebrengen zwaarder wordt, is nu het moment bereikt dat de school niet meer verantwoord gedraaid kan worden op louter de OCW bekostiging. Enige lucht ontstaat er in de formatie als men eind 2016 naar één locatie gaat verhuizen, maar dit biedt onvoldoende soelaas. De begroting 2016 sluit met een tekort van ongeveer € 100.000. Daarom wil men nu ook in ieder geval gebruik gaan maken van de voormalige AWBZ-compensatiegelden. Men vermoedt dat minder dan 50% van de EMB-A leerlingen hiervoor in aanmerking komt (en enkele andere leerlingen binnen de school). Als de voormalige AWBZ compensatiegelden onvoldoende opleveren overweegt men ook met ouders in gesprek te gaan over inzet van een deel van het PGB. Men ziet hiervoor graag een handreiking komen, omdat men de indruk heeft dat deze gesprekken

lastig zijn: "Je komt toch aan inkomsten van ouders".
De school hanteerde tot dusver 20 jaar als uitstroomleeftijd. Nu wordt, in het licht van de Participatiewet, begroot op 18 jaar. Het swv vo oefent geen druk uit op het laten dalen van deze leeftijd.
Verbrede toelating van andere scholen raakt deze school niet, daarvoor is de doelgroep te zwaar. Dit betreft naar men begrepen heeft wel MG scholen met leerlingen met een niet medische problematiek. Overigens is er een goede afstemming tussen de scholen in de regio.
De zwaarte van de problematiek van de leerlingen die naar school gaan neemt toe. Dit heeft onder meer te maken met de vooruitgang van de medische wetenschap. Hierdoor is er op het so ook sprake van groei. In het vso is juist sprake van krimp, onder meer door invoering van de Participatiewet.
Over het algemeen is er geen tussentijdse groei (peildatum).
De school heeft als visie dat elk kind (minstens een aantal jaren) welkom is. Men stelt geen restricties qua intelligentie (i.q.) Vanuit dit principe zou een verdere integratie met dagbesteding mogelijk zijn. Hierover wordt wel eens gefilosofeerd. Dit vergt wel naschoolse opvang en vakantieopvang.

5.4. Onderwijscentrum Het Roessingh - Enschede

1-10-2013	Aantal leerlingen	Aantal EMB-A leerlingen	% EMB-A leerlingen
	351	Circa 70	20%
1-10-2014	Aantal leerlingen	Aantal EMB-A leerlingen	% EMB-A leerlingen
	340	Circa 70	21%
Aanvullende financiering (PGB, voormalige AWBZ-compensatie via samenwerkingsverband, gemeentelijke subsidies) in percentage ten opzichte van OCW bekostiging			9,57%
Gemiddelde groepsgrootte van groepen met veel of louter EMB-A leerlingen			6 (Meander) / 8-10 (OCR)
Wijze waarop zorgassistentie eventueel wordt ingezet in groepen met veel of louter EMB-A leerlingen			1 fulltime zorgassistent per groep

Onderwijscentrum Het Roessingh (OCR) in Enschede is één van de grootste mytyl-tyltylscholen in Nederland. Op teldatum 1-10-2014 telde de school maar liefst 340 leerlingen, waarvan 175 kinderen in de EMB-categorie vallen. Een schatting is dat zeker 70 leerlingen hiervan onder de categorie EMB-A vallen. Op het OCR gaan leerlingen naar school in de leeftijd van 5 tot 18 jaar (en bij uitzondering tot 20 jaar). OCR werkt met verschillende afdelingen(leerstromen). Eén van die afdelingen is eveneens een aparte locatie, de Meander. De leerlingen die naar deze locatie gaan, kunnen worden geschaard onder de categorie EMB-A leerlingen, of zoals OCR dit noemt: kinderen met een zeer

beperkt ontwikkelingsniveau en onderwijs aan kinderen met moeilijk verstaanbaar gedrag. Op De Meander zitten 4 groepen van maximaal 6 leerlingen. Per groep is er een fulltime leerkracht, een fulltime klassenassistent en een fulltime zorgassistent (bekostigd vanuit de zorginstelling). Er komen steeds meer van deze groepen bij. Voor 2005 kwamen de kinderen met een niet meetbaar IQ of een IQ lager dan 35, niet in aanmerking voor onderwijs. Nu ieder kind terecht recht heeft op onderwijs, wel. Destijds is men al begonnen om deze kinderen ook toe te laten, met het gevolg dat nu steeds meer kinderen bij OCR worden ingeschreven. De toegevoegde waarde die onderwijs biedt heeft zich bewezen.

In enkele jaren tijd is het aantal zogenoemde C-groepen van 3 naar 8 gegaan. C-groepen, waar ook sprake is van EMB-A leerlingen, zijn groepen met leerlingen met meervoudige en of lichamelijke handicap en beperkte cognitieve leerbaarheid. De groepsgrootte is 8 á 10 leerlingen. Ook op deze groepen zit minimaal 1 fte leerkracht en 1 fte klassenassistent. Vanuit PGB-gelden (of ZIN) worden ambulante begeleiders ingezet. Ook de groepen op de Mytylafdeling A-groep (LVG) (3 groepen) hebben dezelfde bezetting, hier is het leerlingenaantal maximaal 15 per groep. Daarnaast zijn er 5 M-groepen en 4 groepen Praktijkgericht onderwijs (ook maximaal 15 leerlingen). Van de ZML groepen zijn er nog eens 4 groepen in de bovenbouw en 2 in de onderbouw. Van deze laatste groepen merkt het OCR dat reguliere basisscholen ook steeds meer leerlingen uit deze categorie toelaten.

Het voedingsgebied van OCR is groot :

- Heel Twente (14 gemeenten)
- Een gedeelte van Salland (Dalfsen-Deventer)
- Een gedeelte van Gelderland (Achterhoek)
- Een enkele leerling uit Duitsland (met Nederlandse nationaliteit).

Voorheen kreeg het OCR gelden vanuit het rec Oostmarke in het kader van de AWBZ-compensatie. Er werd vanuit dat rec ook gebruik gemaakt van de gelden van andere regio's. Door de gelijkmatige verdeling kon het voorkomen dat andere regio's gelden over hadden, die doorgegeven mochten worden aan andere rec's. Doordat het OCR hier rechtmatig aanspraak op kon maken, zorgden zij voor aanvullende bekostiging. Na het opheffen van de rec's dient OCR bij de twaalf verschillende samenwerkingverbanden aan te kloppen. Het valt op dat geen van de samenwerkingsverbanden een indicatie voor langer dan een jaar afgeeft. Ieder jaar moet het Ontwikkelingsperspectief Plan geëvalueerd worden. Uit de zorgmiddelen van samenwerkingsverbanden wordt ongeveer 49 uur per week ingezet. De noodzaak bij EMB-A leerlingen lijkt volgens het OCR evident, echter wordt het niet altijd als zodanig ingeschat door de betrokken samenwerkingsverbanden. Hierdoor is het OCR genoodzaakt om 2 medewerkers een week per jaar vrij te roosteren om bij alle samenwerkingsverbanden conform hun eigen werkwijze de aanvragen in te dienen. Men pleit er dan ook voor om de zwaarste groep los te koppelen van de bekostiging via Passend Onderwijs en een aparte geldstroom te creëren om zo deze groep direct te bekostigen.

De onderhandelingen met ouders over PGB inzet wordt zoveel mogelijk gestuurd. Er wordt vanuit deze middelen 16 fte schoolbreed ingezet. Van 56 ouders wordt gevraagd om inzet op school vanuit het PGB-budget. Een aantal aanvragen loopt nog. In totaal wordt er voor 305 uur per week aan uren ingezet. Bij de intake van een leerling wordt de ouder(s) gevraagd om inzet van PGB middelen. Via

school wordt die inzet dan centraal geregeld. Zo krijgt het school min of meer het mandaat om de juiste zorg te leveren met gekwalificeerd personeel. Op dit moment wordt die zorg ingekocht bij De Twentse Zorgcentra. Met hen is een korting (19%) bedongen op de uurprijs. Door deze verplichting te stellen eisen ouders wel een evaluatie. Daarnaast is er een kleine groep vertegenwoordigers vanuit de PGB-ouders die in gesprek is met het OCR en de Twentse Zorg Centra over die inzet. De aanspraak op deze gelden wordt wel beduidend minder, waardoor dat ook gevolgen heeft voor de inzet van fte's. Ook hebben enkele ouders moeite met deze min of meer gedwongen winkelnering. Die is echter noodzakelijk om als school de kwaliteit te kunnen garanderen. Bovendien is het nodig om te voorkomen dat er een veelheid aan persoonlijke ondersteuners binnenkomt en de klassensituatie te onrustig en onveilig wordt. Het zou eigenlijk ook niet nodig moeten zijn. Het geld dat nodig is voor goed onderwijs aan deze kinderen dient naar de mening van de school uit onderwijsmiddelen te komen en niet uit PGB.

OCR kan op dit moment nog werken met een sluitende begroting. Dit heeft met name te maken met de verminderde afdracht richting Attendiz (het bevoegd gezag) en de opgehoogde groepsgrootte van andere groepen binnen het OCR. Die groepsgrootte is echter onder druk komen te staan door de verdichting van de leerlingenproblematiek. Die verdichting ontstaat door Passend Onderwijs en de vereveningsdruk in deze regio. Het OCR is van mening dat men zeker voor de zwaarste groep EMB leerlingen te weinig bekostiging ontvangt. Men schat in voor de zwaarste groep zo'n € 8.000 á € 9.000 extra nodig te hebben, voor de iets lichtere groep denkt men zo'n € 2.000 á € 3.000 tekort te komen.

Het OCR heeft tot slot te maken met residentieel geplaatste MG leerlingen. Deze kunnen niet als zodanig ingeschreven worden in BRON, waardoor ze als LG-leerlingen worden aangemerkt. Het OCR moet om dit te herstellen voor deze groep leerlingen bij de 12 verschillende samenwerkingsverbanden aanvullende toelaatbaarheidsverklaringen aanvragen. Een systeemaanpassing van BRON wordt aangedragen als oplossing, om zo veel administratieve last te voorkomen. Residentieel geplaatste leerlingen volgen vaak niet het standaard schooljaar en stromen in rond oktober en november, waardoor bekostiging voor deze leerlingen niet wordt meegenomen. Incidenteel is het SWV bereid hiervoor wat extra middelen ter beschikking te stellen.

De EMB-A leerlingen gaan, op een enkele uitzondering na, allemaal 5 dagen per week naar school. Als dit niet het geval is gaat het vaak om een tijdelijke vermindering van lestijd.

5.5. Emiliusschool – Son

1-10-2013	Aantal leerlingen	Aantal EMB-A leerlingen	% EMB-A leerlingen
	146	96	66%
1-10-2014	Aantal leerlingen	Aantal EMB-A leerlingen	% EMB-A leerlingen
	139	92	66%
Aanvullende financiering (PGB, voormalige AWBZ-compensatie via samenwerkingsverband, gemeentelijke subsidies) in percentage ten opzichte van OCW bekostiging			8,197%
Gemiddelde groepsgrootte van groepen met veel of louter EMB-A leerlingen			8
Wijze waarop zorgassistentie eventueel wordt ingezet in groepen met veel of louter EMB-A leerlingen			30 uur per groep per week

Het so deel van de school telt elf groepen, waarvan 8 EMB-A groepen en 3 niet EMB-A groepen. Alle elf de groepen hebben een leraar (1,2 fte LB (of LC)) en een klassenassistent (1,2 fte, schaal 4). De groepsbezetting leraren en klassenassistenten is 1,2 fte per groep, omdat twee parttimers samen een groep draaien (maximering lesgebonden tijd). Formatie voor BAPO e.d. komt hier nog bovenop. Het vso deel van de school is identiek georganiseerd, in totaal 7 groepen, waarvan 4 EMB-A.
De school heeft personeel niet toegewezen aan so of vso.
Naast de klassenassistenten schaal 4, zijn er zorgassistenten schaal 2 in de school. In de vragenlijst heeft de school alle personeelsleden rekenkundig verdeeld tussen so en vso groepen en daarbinnen ook weer rekenkundig naar EMB-A en niet EMB-A groepen. Maar in de praktijk ligt het zwaartepunt van de inzet van de zorgassistenten sterk in de EMB-A groepen (30 uur per groep per week). Er zijn niet-EMB-A groepen waar zelfs helemaal geen zorgassistentie wordt ingezet. 1,2 fte zorgassistentie (twee klassenassistenten met concentratie op verpleegkundige taken, schaal 4) is in dienst van het schoolbestuur. De rest van de zorgassistenten (schaal 2) is werkzaam op basis van een payroll-constructie. Men doet dit noodgedwongen omdat de zorgassistenten met name op AWBZ-compensatiegeld worden ingezet, en omdat dit een onzekere geldstroom is, durft men op dit geld geen structurele verplichtingen aan te gaan (dit punt ervaart men als één van de grootste knelpunten). Bovendien was er personeel in het RDDF geplaatst en mochten er geen nieuwe verplichtingen worden aangegaan. De omvang van de payrollcontracten zorgassistentie is met name gebaseerd op de beschikbare inkomsten en niet op wat er werkelijk nodig is in de school. Door payroll-kosten heeft school minder uren per week beschikbaar, dan wanneer zorgassistenten allemaal in dienst zouden zijn.
Toen de AWBZ-compensatie nog van het rec kwam, werd altijd pas in de loop van het schooljaar duidelijk hoeveel geld er toegekend zou worden. Niet zelden hield het rec geld over en dan werd aan het einde van het schooljaar nog een aanvullend bedrag toegekend. Men moet qua inzet van deze gelden dus altijd met een raming werken.

Nu worden de voormalige AWBZ-compensatiegelden bij 7 samenwerkingsverbanden po en 6 samenwerkingsverbanden vo aangevraagd. Men heeft voor ongeveer zestig leerlingen € 9.000 aangevraagd. Namelijk alle EMB-A leerlingen, behalve de EMB-A leerlingen waarvan een deel van het PGB van de ouders op school wordt ingezet (ongeveer 30 leerlingen). De meeste samenwerkingsverbanden hebben inmiddels voor 2014 gelden toegekend (in een enkel geval de gevraagde € 9.000, in de meeste gevallen 30 à 40% van het gevraagde bedrag omdat er niet meer beschikbaar is). Voor 2015 hebben pas 3 van de 11 samenwerkingsverbanden laten weten welk bedrag beschikbaar zal worden gesteld. Naast de onzekerheid die dit voor de school meebrengt, zit er voor de school aan deze werkwijze een enorme workload (kennismaken met samenwerkingsverbanden, rondleidingen door de school, papierwinkel aanvragen, monitoring ontvangsten, etc.). Over het uiteindelijk ontvangen bedrag is men beslist niet ontevreden. Het lijkt in 2014-2015 ook iets meer te worden dan men in 2013-2014 van de rec's ontving. Men kan hier met gemak de 30 uur zorgassistentie schaal 2 per EMB-A groep uit bekostigen.
Naast formatie leraren, klassenassistenten en zorgassistenten (incl. payroll) kent de school de volgende formatie:
- bestuur, directie, management en een beleidsmedewerker,
- oop met algemene, indirecte taken (systeembeheer, conciërge, schoonmaak, technicus),
- orthopedagoog, psycholoog,
- logopedist,
- verpleegkundige,
- fysiotherapeut,
- ergotherapeut,
- spelbegeleider,
- leraar specifiek voor bewegingsonderwijs (inclusief zwemmen).

De maatschappelijk werkende wordt vanuit de zorg bekostigd.
De functionarissen orthopedagoog tot en met ergotherapeut betreffen kleine hoeveelheden formatie, namelijk alleen maar de onderwijstaken. Voor veel meer uren per week zijn zelfde functionarissen in de school werkzaam in het kader van individuele therapie. Dit wordt bekostigd door de zorgverzekeraars, geïndiceerd vanuit de revalidatie.
Deze functionarissen zijn naar verhouding iets meer in het so aan het werk dan in het vso, omdat er soms op latere leeftijd geen therapiewinst meer te behalen valt.
Naast de bekostiging van OCW en de (voormalige) AWBZ-compensatiebekostiging van rec/samenwerkingsverband draait de school ook voor een deel op de PGB uren (nog vanuit de oude AWBZ) van ouders. Of er nu sprake is van een PGB in euro's of zorg in natura, in beide gevallen leidt het tot inzet in natura in de school (via contract zorgaanbieder), in totaal ongeveer 74 uur per week voor so en vso samen. Een organisatorisch lastig aspect hieraan is dat dit veel verschillende mensen betreft. Omdat veel leerlingen intern zijn kan bij veel ouders het PGB budget niet benut worden (PGB gaat geheel op aan intern). Terwijl dit vaak juist wel de meest complexe leerlingen zijn.
Daarnaast maakt de school (so en vso) voor zo'n 120 uur per week gebruik van vrijwilligers, deze worden m.n. voor de EMB-A groep ingezet, bijvoorbeeld ten behoeve van transfers in de school en van/naar de taxi en zwembegeleiding.
Alle leerlingen zijn residentieel, maar steeds meer leerlingen verblijven niet of niet volledig in het internaat. Voor geen enkele leerling speelt er dus een toelaatbaarheidsverklaring. Wel zijn al deze

leerlingen toegewezen aan een bepaald samenwerkingsverband. Daar krijgt de school dan vaak contact mee in het kader van de voormalige AWBZ-compensatie aanvraag.
De school ervaart van de samenwerkingsverbanden vo geen beleidsmatige dwang om leerlingen eerder dan 20 jaar de school te laten verlaten (dit kan in het geval van de Emiliusschool overigens ook niet, omdat de school louter residentiële leerlingen kent en deze geen toelaatbaarheidsverklaring nodig hebben). Wel speelt de Wajong een rol: ouders kiezen voor inkomsten in plaats van onderwijs.
Er is in de regio dagbesteding, maar door bezuinigingen ziet men meer >5 jarige leerlingen naar het onderwijs toekomen.
De directeur van de school wijst er op dat men voor de EMB-A groep ook forse materiële kosten maakt (schoonmaak, warmer water in het zwembad, luierverwerking, wasserij, tilvoorzieningen e.d.).
De Emiliusschool kent in 2015 geen sluitende begroting. Dit wordt niet veroorzaakt door de EMB-A problematiek, maar wel door de krimp en de hoge BAPO kosten (> 6% BAPO deelname).
Men heeft nog weinig ervaring opgedaan met de nieuwe situatie per 1-1-2015. Er is nog geen situatie aan de orde geweest met trekkingsrechten PGB. Ook heeft men nog niet volledig in beeld wie in de Wlz zit en wie niet. Er loopt een vragenlijst hierover onder de ouders van ongeveer 100 thuiswonende leerlingen. Gesteld dat er bij deze ouders meer geld beschikbaar komt (geen aftrek meer), dan ziet de school nog het probleem dat de ouders dit geld niet in euro's op school kunnen inzetten, omdat de school geen zorgaanbieder is (en het betreft taken zorgassistentie). Bovenal is de gang van zaken omslachtig en daardoor onnodig ingewikkeld en duur. En het is organisatorisch ingewikkeld en een nadeel is dat de school niet de regie kan voeren over de nascholing van deze medewerkers (kwaliteitsaspect).

5.6. Tyltylschool – Rotterdam

1-10-2013	Aantal leerlingen	Aantal EMB-A leerlingen	% EMB-A leerlingen
	106	76	71%
1-10-2014	Aantal leerlingen	Aantal EMB-A leerlingen	% EMB-A leerlingen
	103	75	73%
Aanvullende financiering (PGB, voormalige AWBZ-compensatie via samenwerkingsverband, gemeentelijke subsidies) in percentage ten opzichte van OCW bekostiging			6,27%
Gemiddelde groepsgrootte van groepen met veel of louter EMB-A leerlingen			7-8
Wijze waarop zorgassistentie eventueel wordt ingezet in groepen met veel of louter EMB-A leerlingen			Via ZIN komt er assistentie in de klas, ingebracht door ouders.

De school telt per 1 oktober 2014 103 leerlingen, 75 hiervan vallen in de categorie EMB-A. De school telt 14 groepen (3 kleutergroepen, 4 onderbouwgroepen, 2 vso bruggroepen en 5 vso bovenbouwgroepen). De EMB-A leerling zitten verspreid over deze 14 groepen, gecombineerd met de 28 overige EMB-leerlingen. De gemiddelde groepsgrootte in zowel so als vso is 7,5 leerling. Elke groep heeft een fulltime leraar en een fulltime klassenassistent (schaal 4). Daarnaast zijn er nog vier andere leraren en vier andere klassenassistenten in dienst. Deze leraren worden ingezet voor interne begeleiding, coaching, coördinerende taken, BAPO vervanging en overige vervangingen. De klassenassistenten voor algemeen assisterende taken. Ook wordt er formatie ingezet om vervangingen in verband met verlof en verzuim te organiseren. Daarnaast is er per groep formatie beschikbaar in de vorm van arts, verpleegkundige, maatschappelijk werkende en leraar bewegings- en zwemonderwijs, namelijk verpleging 30 minuten per week per kind, ergotherapie 24 minuten per week per kind, fysiotherapie en logopedie 58 minuten per week per kind, en 15 minuten per week per kind orthopedagoog (meer therapeutische zorg is beschikbaar via de zorgkantoren/ zorgaanbieders).
Voorts wordt er formatie besteed aan algemene functies (management en algemeen oop). In de school zijn vrijwilligers werkzaam voor hulp bij de zwemlessen en begeleiding bij uitjes.
De school heeft berekend dat men voor de groep EMB-A leerlingen 6 à 7 duizend euro per leerling meer nodig heeft dan OCW bekostigt.
Men ontvangt jaarlijks ongeveer € 135.000 subsidies van de gemeente Rotterdam. Aan deze subsidies liggen convenanten ten grondslag over huishoudelijke hulpen, begeleiding leerlingenvervoer en zwemonderwijs). De subsidie is onder meer mogelijk, omdat de school een aantal leerlingen zelf vervoert, met eigen bussen en eigen chauffeurs (en de gemeente dus kosten leerlingenvervoer uitspaart). Het merendeel van dit geld wordt ingezet voor de groep EMB-A leerlingen. De hoop bestaat dat de subsidie verhoogd zal worden:
- de gemeente Rotterdam wil garant staan voor enkele Rotterdamse leerlingen die niet onder de Wlz vallen,
- de gemeente Rotterdam wil leerlingen uit dagbesteding halen en onderwijs gaan laten volgen.
De gemeente Rotterdam beijvert zich er voor dat alle gemeenten in Groot Rijnmond deze lijn zullen gaan volgen.
Incidenteel ontvangt de school geld van sponsors.
Men ontvangt in 2014-2015 € 135.000 AWBZ compensatiegelden van samenwerkingsverbanden, dit betreft volgens de opgave van de school, ongeveer 6 leerlingen (in 2013-2014 € 145.000 van het rec).
Deze compensatievergoeding werd/wordt niet voor alle EMB-A leerlingen aangevraagd, omdat:
- de aanvraag procedure complex is (aanleveren van alle gegevens staat niet in verhouding tot de opbrengst),
- een aantal ouders het dankzij AWBZ of inzet in natura op kon lossen,
- er geen aanvraag ingediend kon worden bij betrokken samenwerkingsverband.
Een deel van de ouders zet een deel van de beschikbare zorg (PGB of natura) in binnen de school (extra mensen die via de ouders de school binnenkomen). De school ervaart hierbij enkele problemen:
- ouders kiezen soms voor zorg in natura die dan geleverd wordt door een aanbieder die wél in de woonplaats actief is, maar niet in Rotterdam,

- gemeenten contracteren aanbieders, hierdoor is er voor ouders verplichte winkelnering en heeft de school mensen van veel verschillende organisaties over de vloer,
- de school ervaart het praten met ouders over inzet van een deel van de zorg op school als 'onderhandelen'. Daarbij is lastig dat de school dan soms niet weet over welk totaalbudget de ouders beschikken, dus weet men niet wat men redelijkerwijs kan 'eisen' in de onderhandelingen.
- ongeveer 1:5 leerling verblijft in een woonvorm. Alle toegekende langdurige zorg gaat hier aan op, er blijft niets over om in de schoolsituatie in te zetten.

Als mogelijke oplossing ziet de directeur het trekkingsrecht kindvolgend te maken. Vanuit het PGB komt dan automatisch een deel (6 à 7 K.) bij de school terecht. Onderhandelen is dan niet meer nodig. Dit zou, in de visie van de school, kunnen indien er sprake is van een modulair systeem waarbij de module school rechtstreeks gekoppeld wordt aan de school van het desbetreffende kind.

De school is gehuisvest op twee locaties, dit is uit formatief oogpunt bezien kostbaar (bijvoorbeeld: 1 verpleegkundige extra nodig). Waarschijnlijk krijgt de school in 2019 nieuwbouw. Dan verdwijnt deze inefficiency.

5.7. St. Maartenschool – Nijmegen

1-10-2013	Aantal leerlingen	Aantal EMB-A leerlingen	% EMB-A leerlingen
	230	35	15%
1-10-2014	Aantal leerlingen	Aantal EMB-A leerlingen	% EMB-A leerlingen
	233	31	13%
Aanvullende financiering (PGB, voormalige AWBZ-compensatie via samenwerkingsverband, gemeentelijke subsidies) in percentage ten opzichte van OCW bekostiging			11,12%
Gemiddelde groepsgrootte van groepen met veel of louter EMB-A leerlingen			8
Wijze waarop zorgassistentie eventueel wordt ingezet in groepen met veel of louter EMB-A leerlingen			Waar nodig wordt extra zorg ingezet dmv gebruikmaken van PGB van ouders.

De St. Maartenschool is een so-school met in totaal 233 leerlingen. In de EMB groep categorie A bevinden zich op teldatum 01-10-2014 31 leerlingen. In de kleutergroep (4-5 jaar) zitten op dit moment 2 á 3 leerlingen die waarschijnlijk ook in deze groep gaan vallen. De EMB-A leerlingen zijn onderverdeeld in 4 groepen van 8 leerlingen per groep. In de andere groepen zitten circa 14/15 kinderen. Op de 4 EMB groepen zitten 2 leerkrachten en een coördinerende onderwijsondersteuner. Als de leerkracht in de ene klas zit, is de onderwijsondersteuner in de andere. Daarnaast worden er ook 2 onderwijsassistenten ingezet voor deze 4 groepen. De school koopt voor specialismen als

ergotherapie en fysiotherapie aanvullende uren in, de school noemt dit consultancy uren. . De primaire therapiebehoefte, vastgesteld door de revalidatiearts, wordt vergoed door de zorgverzekeraar. De consultancyuren worden ingezet voor (groeps)therapieën, bijvoorbeeld in de vorm van trainingen op het terrein van logopedie of communicatie. De standaard therapiebehoefte van 12 weken is niet toereikend, waardoor vanuit de onderwijsgedachte aanvullende uren worden ingekocht. Op deze consultancyuren wordt wel bezuinigd. Naast deze krachten maakt de St. Maartenschool gebruik van vrijwilligers. Zo'n circa 16 uur wordt er wekelijks ingezet. Activiteiten waar hier aan gedacht kan worden zijn het bemannen van de bibliotheek, huishoudelijke taken en het repareren van materialen.
Ouders wordt wel gevraagd om een deel van het PGB in te zetten voor aanvullende zorg, op het moment dat verwacht wordt dat dit nodig zou zijn. Ongeveer de helft van de ouders zet hier ook op in en koopt de zorg in bij Thuiszorgonderwijs en Driestroom, de organisaties die de St. Maartenschool voorschrijft.
Op dit moment kan de St. Maartenschool nog werken met een sluitende begroting. Dit komt met name door het beleid van PuntSpeciaal (het bevoegd gezag) breed en het bezuinigen op met name randdiensten, zoals zwembaduren, manege (voorheen onderdeel van de school) en minder therapieën. De St. Maartenschool heeft veel te maken met residentieel geplaatste leerlingen (circa 150 leerlingen). De samenwerkingsverbanden geven hier moeilijk een toelaatbaarheidsverklaring voor MG voor af. De ervaring leert dat bij voorkeur een ZMLK-indicatie afgeeft.
Tot slot merkt men dat er meer beroep wordt gedaan op Wlz. Er is veel onduidelijkheid bij langdurig zieke kinderen, het gevoel overheerst dat er geleurd moet worden om geld, terwijl dat bedrag ook lager wordt.

5.8. Mytylschool – Tilburg

1-10-2013	Aantal leerlingen	Aantal EMB-A leerlingen	% EMB-A leerlingen
	327	43	13%
1-10-2014	Aantal leerlingen	Aantal EMB-A leerlingen	% EMB-A leerlingen
	315	40	13%
Aanvullende financiering (PGB, voormalige AWBZ-compensatie via samenwerkingsverband, gemeentelijke subsidies) in percentage ten opzichte van OCW bekostiging			4,94%
Gemiddelde groepsgrootte van groepen met veel of louter EMB-A leerlingen			5-6
Wijze waarop zorgassistentie eventueel wordt ingezet in groepen met veel of louter EMB-A leerlingen			Zorgassistentie wordt per EMB-groep ingedeeld, ca 1 fte.

Mytylschool Tilburg heeft in totaal 34 groepen, waarvan ongeveer 8 groepen tot de EMB-A categorie behoren. Deze groepen hebben ongeveer 5-6 leerlingen in de klas. De klassen worden geleid door

een leraar in LB en een groepsleider (schaal 6). De leraar heeft 2 groepen onder zich en wisselt de groepen af met de groepsleider. De leerkracht is voor beide groepen eindverantwoordelijk. De klassenassistenten en zorgassistenten hebben een rooster en draaien soms per uur een andere groep. Hierdoor is de inzet voor de leerlingen maximaal. De ergotherapeuten, fysiotherapeuten worden ingehuurd via Libra, het revalidatiecentrum grenzend aan de school. Daarnaast wordt er specifieke expertise ingehuurd van de revalidatiearts en een physical-assistant. Deze artsen helpen leerlingen en school, nemen plaats in een adviescommissie en leveren diensten n.a.v. bepaalde specifieke ziektebeelden. Schoolverpleegkundigen zijn verantwoordelijk voor de medische begeleiding en voor het toedienen van de medicijnen, zodat het veiligheidsrisico is gemitigeerd.

De school maakt gebruik van vrijwilligers. Vrijwilligersactiviteiten zijn onderhoud van toestellen, zwemmen en excursies. In totaal worden er zo'n 45 vrijwilligers ingezet, die circa een dagdeel per week actief zijn. Voor de ongeveer 50 EMB-leerlingen betekent dit dus ongeveer 7,5 uur. Het is niet zo dat EMB-leerlingen meer ondersteuning van vrijwilligers krijgen dan andere leerlingen.

De directeur uit zijn zorgen over het beleid van de samenwerkingsverbanden. Sommige samenwerkingsverbanden willen dat EMB leerlingen na hun 16e niet meer naar school gaan. De vso-school ontvangt dan ook geen bekostiging meer voor de leerling. De samenwerkingsverbanden verstrekken tot nu toe toelaatbaarheidsverklaringen tot of tot en met het 16e jaar van de leerling. Hierdoor komt het recht op onderwijs onder druk te staan. Ook stelt de WEC dat de leerling tot op de maand waarin hij 20 wordt, naar school kan. Dit is eigen beleid van de samenwerkingsverbanden en is naar mening van de school onterecht. Het kan ertoe leiden dat leerlingen niet meer naar school gaan, terwijl zij wel ontwikkelingsperspectief hebben.

Mytylschool Tilburg opereert in gebieden met forse negatieve verevening. De school vermoedt dat momenteel geldgedreven keuzes worden gemaakt door de samenwerkingsverbanden. Hier dreigen leerlingen de dupe van te worden. Ook zijn de samenwerkingsverbanden onvoldoende bekend met Mytylscholen en EMB-leerlingen.

Zoals bekend ontvangen de samenwerkingsverbanden vanaf 1 augustus 2014 de (voormalig) AWBZ-compensatie middelen. Geen enkel samenwerkingsverband heeft echter deze bedragen overgemaakt naar Mytylschool Tilburg of andere scholen die deze ernstig beperkte leerlingen opvangen. Hierdoor loopt de school veel geld mis; dit gaat uiteindelijk ten koste van leerlingen. Mytylschool Tilburg staat hierdoor financieel en kwalitatief onder druk. Dit komt door eigen beleid van de samenwerkingsverbanden: zij willen tot nu toe deze middelen niet overmaken t.b.v. leerlingen tot 1 augustus 2014 wel onder de AWBZ-compensatieregeling vielen, ondanks herhaaldelijk appel van Mytylschool Tilburg.

In schooljaar 13-14 ontving Mytylschool Tilburg ongeveer 400.000 aan AWBZ-compensatie, waarvan de helft van het eigen rec en de helft van andere rec's (o.a. regio Rotterdam, Nijmegen en Noord-Holland).

De school gaat jaarlijks met ouders om tafel om een deel van het PGB-budget te vragen van de ouders. Deze aanvullende PGB-inzet is per leerling nodig voor zorg bij het onderwijs. Deze gesprekken gaan moeizaam. Ouders ontvangen deze PGB-middelen en worden door de school

gevraagd om ze op school in te zetten. Deze middelen worden vervolgens op verzoek van de school besteed bij stichting Amarant, die zorgbegeleiders hiervoor levert, in te zetten dus voor de betreffende leerling op de school. Het uurtarief dat ouders hiervoor betalen is € 44,-. Indien die inzet gekapitaliseerd wordt naar de school, dan betreft het ongeveer: 250 uren per week x 42 leerlingen= € 11.000,-. 40 schoolweken x € 11.000,-= € 440.000,- inzet voor zorg uit PGB per schooljaar.

Hierbij moet worden opgemerkt dat ongeveer 20% van de ouders aan wie PGB-inzet gevraagd wordt door de school dit weigert. Eigenlijk zou dus voor 50 leerlingen PGB-inzet noodzakelijk zijn, waardoor het werkelijk benodigde bedrag nog aanzienlijk hoger uit komt.

De school zou graag niet meer met ouders in gesprek hoeven gaan over inzet 'uit eigen PGB-zak', maar centraal de middelen ontvangen, of de zorg.

Door het wegvallen van de gelden is de school genoodzaakt geweest om in de zomer van 2014 contracten van personeel dat bekostigd was op middelen AWBZ-compensatie niet te verlengen. Het afgelopen jaar is daarom van meerdere medewerkers het tijdelijk contract niet verlengd en ook niet opnieuw ingevuld. Dat komt neer op een forse daling. Hier is met de vakbonden een sociaal plan over afgesproken.

Aangezien de werkzaamheden met betrekking tot EMB gelijk zijn gebleven, terwijl de voormalige AWBZ-compensatie is weggevallen, kon de school niet anders dan elders uit de organisatie medewerkers betrekken, zodanig dat zorg en veiligheid binnen de EMB-groep gewaarborgd bleef. Dit heeft echter wel betekend dat er elders in de school nu veel minder inzet van personeel is.

Het is noodzakelijk dat er snel zekerheid komt over extra middelen voor EMB omdat de school niet te lang met te weinig middelen onderwijs kan verzorgen.

Een andere manier om gelden te verkrijgen is door middel van schenkingen van fondsen. Op dit moment heeft Mytylschool Tilburg een steunstichting die echter niet meer actief is. Deze steunstichting genereerde voorheen fondsen voor extra activiteiten in en rond de school of voor speeltoestellen enz.

5.9. Heliomaire – Wijk aan Zee

1-10-2013	Aantal leerlingen	Aantal EMB-A leerlingen	% EMB-A leerlingen
	131	41	31%
1-10-2014	Aantal leerlingen	Aantal EMB-A leerlingen	% EMB-A leerlingen
	135	48	36%
Aanvullende financiering (PGB, voormalige AWBZ-compensatie via samenwerkingsverband, gemeentelijke subsidies) in percentage ten opzichte van OCW bekostiging			4,59%
Gemiddelde groepsgrootte van groepen met veel of louter EMB-A leerlingen			6-7
Wijze waarop zorgassistentie eventueel wordt ingezet in groepen met veel of louter EMB-A leerlingen			Klassenassistenten die zorgtaken verrichten (1fte, schaal 5)

Heliomare heeft de vragenlijst ingevuld voor locatie ‘De Ruimte’ in Bergen. Tijdens het interview zijn deze cijfers besproken. Tevens is af en toe gesproken over de situatie ‘Heliomare-breed’.
De Ruimte biedt onderwijs, zorg en revalidatie aan kinderen met een lichamelijke of meervoudige beperking, een verstandelijke beperking, een chronische ziekte, een autismespectrumstoornis, gedragsstoornis of niet-aangeboren hersenletsel.
De Ruimte telt op 1-10-2014 131 so leerlingen, waarvan 48 EMB-A. De leerlingen variëren in leeftijd van 4 tot 13 jaar.
Niet alle EMB-A leerlingen zijn thuiswonend, sommigen wonen in een instelling. De school kent geen residentiële leerlingen.
Bijna alle EMB-A leerlingen gaan vijf dagen in de week naar school. Ongeveer eén op de acht leerlingen vier dagen per week.
Iedere EMB-A leerling heeft zorgondersteuning op school. De omvang hiervan wordt jaarlijks vastgesteld en opgenomen in het zorgondersteuningsplan van het betreffende kind. Jaarlijkse vaststelling is nodig omdat de behoeften van EMB-A leerling tot EMB-A leerling en van jaar tot jaar kan verschillen en wijzigen. Op de uitkomst van deze berekening van de noodzakelijke zorg wordt een aftrek van 185 minuten toegepast (in verband met de via de onderwijsbekostiging wél beschikbare formatie zorgassistentie).
60% van de EMB-A leerlingen heeft, in de nieuwe termen gesproken, een Wlz indicatie. Voor de overige 40% is er zorg vanuit de Jeugdwet nodig. Hiermee is nog geen ervaring opgedaan. De leerlingen van Heliomare zijn afkomstig uit 48 gemeenten.
De EMB-A leerlingen die Heliomare telt zijn gegroepeerd in groepen met louter of vrijwel alleen EMB-A leerlingen. Deze groepen tellen gemiddeld 6 à 7 leerlingen. Elke groep heeft als standaardbezetting een leraar schaal LB (incidenteel LC), of een leraarondersteuner schaal 7 die onder supervisie van een leraar werkt. Daarnaast heeft elke groep een klassenassistent in schaal 5 of een senior-klassenassistent in schaal 6. Omdat er merendeels parttimers werkzaam zijn, is feitelijk

1,2 fte leraar en klassenassistent per groep nodig om de bezetting te realiseren (i.v.m. maximale lesgebonden tijd). Hier bovenop is er formatie nodig voor de invulling van allerlei vormen van verlof. Daarnaast hebben alle EMB-A leerlingen zorgondersteuning nodig (zie bovenstaand). Dit wordt gerealiseerd via de zogenaamde standby-groep. Deze bestaat uit klassenassistenten (schaal 5) die zorgtaken verrichten (gemiddeld 1 fte per groep EMB-A leerlingen). De standby-groep wordt flexibel ingezet in de groepen met EMB-A leerlingen, soms zijn er in de ene groep ineens vier of zes extra handen nodig, dan weer in een andere groep.
De andere groepen binnen Heliomare tellen gemiddeld evenveel leerlingen (ook 6 á 7) en hebben ook een bezetting leraar en klassenassistent, met dien verstande dat de extra klassenassistenten voor zorgtaken er niet zijn.
Daarnaast wordt er voor alle leerlingen (dus ook EMB-A) formatie directie, management en algemeen oop ingezet, alsmede formatie verpleegkundige, fysiotherapeut, ergotherapeut[8], bewegingsonderwijs (w.o. zwemmen). Men werkt vanuit de aanname dat EMB-A leerlingen gemiddeld 25% meer inzet van deze functionarissen nodig hebben dan overige leerlingen.
Tenslotte zijn er vrijwilligers actief in de school (bij zwemmen, paarrijden, koken, creatieve vakken en uitstapjes). Binnen De Ruimte betreft dit 53 uur per week.
Met het nieuwe stelsel dat sinds 1-1-2015 in werking is getreden heeft men tot dusver beperkt ervaring opgedaan. De 'Wlz-voorlopers' kregen op hun aanvragen snel (positief) antwoord. Nu geldt er een lange wachttijd voor afhandeling van aanvragen. Ook met de ouders die snel een Wlz indicatie kregen heeft, heeft Heliomare het gesprek over de inzet nog niet afgerond (contract maken is lastig, o.a. i.v.m. uurtarief/prijsafspraken).
Heliomare zou overigens het liefste zien dat de bekostiging voor 'dagdelen groep' verschuift vanuit de Wlz naar OCW. Er is dan geen rompslomp voor ouders meer en medewerkers van Heliomare hebben veel minder met bureaucratie te maken. En bovenal is de relatie tussen school en ouders niet langer vertroebeld (het met ouders te voeren gesprek staat principieel haaks op de relatie ouder-school). Heliomare ervaart het gesprek met ouders over de inzet van een deel van hun middelen op school als bedelen. Soms weigeren ouders de inzet op school ook. Dat gaat dan ook weer een eigen leven leiden onder de ouders. Heliomare geeft aan geen behoefte te hebben aan een gesprekshandleiding voor het gesprek met de ouders over de inzet van dagdelen zorg op school. Men heeft ervaring hier mee opgedaan in de afgelopen jaren. Heliomare is wel van mening dat het een principieel ongewenst gesprek is (in de OCW bekostiging zouden gewoon 39 weken 9 dagdelen zorg moeten zitten).
Ook in het tot 1-1-2015 geldende stelsel zaten al grotendeels dezelfde knelpunten. Voorbeeld: de school gaf aan dat er meer zorgondersteuning nodig was, maar de ouders wilden het PGB niet openbreken uit angst voor een lagere indicatie thuis. (Dit probleem blijft ook in het nieuwe stelsel gelden. De Wlz indicatie heeft een lange looptijd, school wil benodigde zorgondersteuning jaarlijks bij kunnen stellen.) Idealiter zou men dus graag zien dat de school niet te maken heeft met indirecte bekostiging vanuit VWS.

[8] Naast deze vanuit de OCW-bekostiging beschikbare formatie is er therapeutische formatie beschikbaar vanuit de revalidatiekant (zorgverzekeraars).

In 2013-2014 werd door De Ruimte AWBZ-compensatie bij het rec aangevraagd voor 13 EMB-A leerlingen waarvoor geen PGB-inzet was afgegeven of kon worden afgegeven[9]. Het rec kende diverse typen bedragen toe, maar overwegend € 9.000 per leerling, in totaal € 105.000. De Ruimte heeft in 2014-2015 met 6 samenwerkingsverbanden passend onderwijs te maken om de AWBZ-compensatiegelden aan te vragen (voor 13 leerlingen). Dit heeft men als volgt gedaan. Alle betreffende samenwerkingsverbanden heeft men een factuur gestuurd. Eerst voor de periode augustus-december 2014 (5/12 x € 9.0000 per leerling) en nu voor 7/12 x € 9.000 per leerling (januari – juli 2015). Sommige samenwerkingsverbanden hebben het volledige 5 maandsbedrag betaald, andere een lager bedrag, sommigen verbanden hebben nog geen besluit genomen. In hoeverre ook de 7 maandsbedragen binnen gaan komen is nog onduidelijk, omdat veel samenwerkingsverbanden zich op het standpunt lijken te gaan stellen dat Wlz of gemeente de aangewezen partij is om dit met ingang van 1-1-2015 te gaan betalen.
Of landelijke centralisatie van aanvragen van AWBZ-compensatiegelden passend onderwijs tot een voor Heliomare betere situatie leidt is nog maar de vraag. Het antwoord op die vraag hangt af van de procedure die zal gaan gelden (eenvoudig of toch nog veel bureaucratie?) en de hoogte van het toe te kennen bedrag per leerling (‘indien het veel lager wordt dan € 9.000 is het geen verbetering, maar een verslechtering’).

De school werkt altijd met een sluitende begroting, maar de verwachting is dat dit voor 2016 wel erg lastig zal worden. Omdat er een ondergrens is qua formatie die ingezet moet worden, gaan bezuinigingen ten koste van nascholing e.d. Voor 2015 heeft men in de begroting de aanname toegepast dat 50% van de gewenste AWBZ-compensatiegelden van de samenwerkingsverbanden zal worden ontvangen en 50% van de PGB middelen.

Passend onderwijs leidt naar de mening van de school voor de doelgroep EMB-A tot veel meer bureaucratie.
Niet alleen in het aanvragen van gelden die nodig zijn om zorgassistentie te realiseren, maar ook in de verantwoording van deze gelden. Twee managers binnen Heliomare zijn gemiddeld één dag per week bezig met aanvraag en verantwoording van de extra zorgmiddelen voor de EMB-A leerlingen (dat zijn er binnen heel Heliomare 150). En andere medewerkers zijn structureel voor 2,7 fte bezig met werkzaamheden zoals het jaarlijks in kaart brengen van de zorgondersteuningsbehoeften van de leerlingen, te bepalen of leerling wel of niet onder de Wlz valt, nagaan of er al een indicatie is, gesprekken tussen personeel en ouders (150 oudergesprekken), gesprekken met ouders in de klankbordgroep, gesprekken met het zorgkantoor en gesprekken met de media.
Accountants stellen gedetailleerde eisen op dit punt. Ze rekenen de AWBZ-compensatiegelden en PGB middelen tot de zogenaamde 3e geldstroom en stellen gedetailleerde vragen over rechtmatigheid. Bovendien wil men weten welke assistent wanneer en hoeveel voor welke leerling gewerkt heeft.

[9] Binnen Heliomare wordt soms ook AWBZ-compensatie aangevraagd voor EMB-B of EMB-C leerlingen.

6. Conclusies uit vragenlijsten en interviews

6.1. Gemiddelde groepsgrootte

De gemiddelde groepsgrootte van klassen met louter of veel EMB-A leerlingen is 7,5 leerling. Er is op dit punt een aanzienlijke spreiding (zie 2.4.).

6.2. Groeperingsvorm EMB-A leerlingen

De meeste scholen concentreren EMB-A leerlingen in groepen met louter of grotendeels EMB-leerlingen. Sommige scholen hanteren de zwaarte/complexiteit van de EMB-A leerlingen door de grootte van de groepen met (vrijwel alleen) EMB-A leerlingen te verkleinen (ten opzichte van groepen met andere type leerlingen), de meeste scholen hanteren voor beide groepen een gelijke groepsgrootte, maar voegen in de EMB-A groepen extra handen toe.
ZMLK-scholen die (EMB-A) leerlingen verbreed toelaten kennen een diversiteit aan organisatorische oplossingen hiervoor. Een klein deel van deze scholen groepeert deze leerlingen in aparte groepen. De bezetting is dan vergelijkbaar met die van mytyl- en tyltylscholen: 1 fte leraar, 1fte onderwijs- of klassenassistent en (vanuit AWBZ en/of PGB) 1 fte zorgassistent. Deze geconcentreerde groepen kennen een maximum van 8 leerlingen per groep.

6.3. Bezetting groepen EMB-A leerlingen

Over het algemeen kennen alle groepen op de geïnterviewde scholen eenzelfde bezetting: een leraar (LB, incidenteel LC) en een klassenassistent (meestal schaal 4). Omdat er veel met parttimers gewerkt wordt, bedraagt op een aantal scholen de feitelijke formatie die nodig is om een groep te bezetten 1,2 fte leraar en 1,2 fte klassenassistent.
Daarnaast wordt formatie ingezet voor:
- bestuur, directie, management en beleidsmedewerkers
- oop met algemene, indirecte taken (systeembeheer, conciërge, schoonmaak, technicus),
- orthopedagoog, psycholoog,
- logopedist,
- verpleegkundige,
- fysiotherapeut,
- ergotherapeut,
- leraar bewegingsonderwijs (incl. zwemmen),
- maatschappelijk werkende.

Tenslotte zetten ook alle scholen formatie in voor zorgassistenten (schaal 2 of 4). Het zijn met name deze functionarissen die de extra handen voor EMB-A leerlingen bieden.

6.4. Mogelijkheden vanuit de OCW bekostiging

So/vso-scholen ontvangen voor EMB (cat. A. leerlingen) de hoogste bekostiging (categorie 3/hoog). Dit betreft (het personele deel van de basis- en ondersteuningsbekostiging samen) een bedrag van ongeveer € 26.000. Een voorbeeldschool met 105 leerlingen, 14 groepen van (gemiddeld) 7,5 leerlingen, kan hieruit bijvoorbeeld het volgende formatieplaatje bekostigen. Dit voorbeeld is gebaseerd op het onderzoek. Uit het onderzoek is weliswaar gebleken dat scholen hun lumpsum op

verschillende manieren inzetten om tot een bepaald door hen gewenst functiebouwwerk te komen, maar dit neemt niet weg dat deze voorbeeldschool een goed beeld schetst van hetgeen mogelijk is met de beschikbare bekostiging.

Voorbeeld tyltylschool				
Aantal leerlingen: 105				
Aantal groepen: 14				
Inkomsten:				
Basis- en ondersteuningsbekostiging voor 105 leerlingen; personele deel (ongeveer € 26.000)				**€ 2.730.000**
Uitgaven:				
Functie	***Fte***	***%van totaal***	***Gemiddelde loonsom***	***Kosten***
Bestuur, directie en management	1,6	3,6%	€ 95.000	€ 152.000
Leraren groepsbezetting, 1,1 fte per groep	15,4	34,6%	€ 73.000	€ 1.124.200
Leraren, overige taken	1,6	3,6%	€ 73.000	€ 116.800
Klassen- en onderwijsassistenten, groepsbezetting 1,1 fte per groep	15,4	34,6%	€ 40.000	€ 616.000
Klassen- en onderwijsassistenten, overige taken	1	2,2%	€ 40.000	€ 40.000
OOP, algemene taken	4,3	9,7%	€ 50.000	€ 215.000
Overige functionarissen (zie paragraaf 2.3)	5,2	11,7%	€ 68.000	€ 353.600
Totaal	**44,5**	**100,00%**		**€ 2.617.600**

6.5. (Voormalige) AWBZ compensatiegelden

Scholen maakten en maken in wisselende mate gebruik van de (voormalige) AWBZ-compensatie gelden (van rec en samenwerkingsverbanden), variërend van scholen die (onder meer) voor alle EMB leerlingen (dus breder dan cat. A) de bijdrage aanvroegen (en ontvingen) tot scholen die om hen moverende redenen geen gebruik ervan maken (‘te onzekere regeling’, ‘te veel rompslomp’, ‘hebben we niet nodig’). Daar waar scholen een bijdrage ontvangen, is het bedrag in 2014-2015 over het algemeen lager dan in 2013-2014. Dit heeft onder meer te maken met het feit dat samenwerkings-verbanden lagere bedragen per leerling vaststelden en/of alleen maar bedragen uitkeren voor ‘lopende dossiers’.

6.6. Inzet vanuit niet-onderwijsgelden

Scholen maakten en maken in wisselende mate gebruik van aan ouders toegekende middelen (persoonsgebonden budget, zorg in natura) om zorgondersteuning op school te regelen. Ook voor deze aanvullende middelen geldt dat er scholen zijn die er geen gebruik van maken (‘te veel rompslomp’, ‘organisatorisch te ingewikkeld’, ‘hebben we niet nodig’) en dat er een enkele school is waar deze aanvullende middelen bijna 10% van de totale bekostiging vormen.
Sommige scholen die deze middelen inzetten ervaren het gesprek hierover met de ouders als ingewikkeld en problematisch. Andere scholen geven aan dit probleemloos te kunnen bespreken en realiseren op die manier extra zorgondersteuning. Om scholen, die het gesprek hierover aangaan moeilijk vinden, te faciliteren wordt een handreiking worden opgesteld, hiervoor zijn in bijlage 1 bouwstenen opgenomen.
Scholen (en de ouders) die deze aanvullende middelen inzetten kijken met spanning naar de wijze waarop toekenning van deze middelen verloopt sinds de stelselwijziging op 1 januari 2015. Er zijn nog te weinig concrete ervaringen om conclusies te trekken op dit punt.

6.7. Therapie

De meeste scholen maken geen kosten voor het bieden van therapieën. De inzet binnen de schoolsituatie van logopedist, fysiotherapeut, ergotherapeut, etc. wordt over het algemeen gerealiseerd in samenwerking met een revalidatiecentrum en bekostigd door de zorgverzekeraars. Voor zover genoemde functionarissen in de school op OCW-bekostiging werkzaam zijn, betreft dit onderwijsgerelateerde taken.

7. Aanbevelingen en bouwstenen voor gesprekshandreiking

7.1. Aanbevelingen

a. Opvolger budget voormalige AWBZ-compensatie

Centralisatie (landelijk) van de voormalige AWBZ-compensatiemiddelen is onder meer goed in het kader van gelijkwaardigheid. Alle scholen kunnen op basis van gelijke criteria aanspraak maken op deze middelen en worden niet langer geconfronteerd met beleid van individuele samenwerkings-verbanden. Qua uitvoering is het van groot belang dat de regeling eenvoudig, niet bureaucratisch wordt vormgegeven.

Op basis van het onderzoek kan een voorzichtige uitspraak gedaan worden over het totaal aantal EMB-A leerlingen in Nederland.
Tyltylscholen tellen gemiddeld 74% EMB-A leerlingen, mytyl/tyltylscholen 16%, mytylscholen 10% en zmlk scholen die EMB-A leerlingen ook als doelgroep beschouwen 7%. Op basis van deze gemiddelden zou Nederland dan ongeveer 1225 EMB-A leerlingen tellen. Onzekere factor hierbij is het aantal EMB-A leerlingen dat naar schoolgaat op zmlk scholen die EMB-A leerlingen ook als doelgroep beschouwen. Deze groep is beperkt vertegenwoordigt onder de respondenten in dit onderzoek. Niet uitgesloten kan worden dat het feitelijk aantal EMB-A leerlingen op zmlk scholen hoger ligt en daarmee ook het totaal EMB-A leerlingen, bijvoorbeeld op 1500.

Een regeling die het voor scholen mogelijk maakt een bedrag aan te vragen om zorgondersteuning te realiseren in groepen EMB-A leerlingen, creëert voor scholen een budget om zorgassistenten te bekostigen. Afhankelijk van de exacte hoogte van het bedrag is dit een full- of parttime zorgassistent. Aanvulling kan desgewenst gecreëerd worden vanuit PGB middelen.

b. Monitoring inzet zorg op school vanuit Wlz en Jeugdwet

Geadviseerd wordt de gevolgen voor de scholen van de transitie van AWBZ naar, onder meer, Wlz en Jeugdwet voorlopig te blijven monitoren.

7.2. Bouwstenen handreiking gesprek ouders - school

Op basis van de negen interviews zijn bouwstenen verzameld voor een handreiking voor het gesprek dat de scholen in veel gevallen graag met ouders willen voeren voor de inzet van PGB-middelen op school. Deze bouwstenen zijn in bijlage 1 opgenomen.

Bijlage 1: Bouwstenen voor een handreiking voor gesprek tussen ouders en school over de inzet van zorgmiddelen onder schooltijd

Uw kind gaat (binnenkort) bij ons naar school. Om het onderwijsproces goed te laten verlopen is het ook nodig dat er zorg onder schooltijd beschikbaar is, bijvoorbeeld voor persoonlijke verzorging, verpleging en begeleiding. Het is in Nederland zo dat het geld voor deze zorg onder schooltijd niet rechtstreeks aan de school bekostigd wordt, maar indirect, via u. We willen binnenkort graag met u bespreken hoe dit precies zit. In deze handreiking geven wij u alvast enige informatie, zodat u zich kunt voorbereiden op ons gesprek.
De hoeveelheid geld die een school voor een ingeschreven leerling van het Ministerie ontvangt is afhankelijk van de soort school en het type kind. Voor onze school en uw kind geldt dat het hoogst beschikbare bekostigingsbedrag van toepassing is. Met deze inkomsten kunnen wij onze school als volgt organiseren. Op elke groep is constant een bezetting van twee mensen aanwezig (in de meeste gevallen een leraar en een klassenassistent). Daarnaast zijn er gespecialiseerde mensen werkzaam binnen onze school, bijvoorbeeld: orthopedagoog, psycholoog, logopedist, verpleegkundige, fysiotherapeut, ergotherapeut en maatschappelijk werkende. Vanuit de schoolbegroting zetten we deze mensen enkele uren per week in voor taken die het onderwijsproces ondersteunen. Vaak zijn therapeuten veel meer uren per week met uw kind aan de slag, dit wordt dan verzorgd vanuit de revalidatie en bekostigd door de zorgverzekeraar.
Ook zijn er leraren gespecialiseerd in bewegings- en zwemonderwijs en in Interne Begeleiding. Daarnaast kennen wij binnen de school medewerkers met algemene ondersteunende taken, bijvoorbeeld: conciërge, administratief medewerker, technicus, ICT-coördinator en huishoudelijk medewerker.
Voorts zetten wij een deel van onze beschikbare gelden in voor het besturen en managen van de school (bestuur, directie, afdelingsleiders, e.d.).
Onze school en vergelijkbare scholen in Nederland zijn, met verschillen in de uitwerking, georganiseerd zoals bovenstaand beschreven. Vaak wordt er ook nog gebruik gemaakt van vrijwilligers, bijvoorbeeld bij het zwemmen (aan- en uitkleden), vervoer binnen en rondom de school en bij uitstapjes.
Voor het onderwijs aan kinderen als het uwe geldt dat de hiervoor beschreven standaardgroepsbezetting (een leraar en een klassenassistent) niet toereikend is. Er zijn extra handen nodig voor verzorging en wij kunnen dit niet betalen uit de inkomsten die wij van het Ministerie ontvangen per leerling. Daarom kunnen wij als school een beroep doen op een speciaal landelijk budget voor deze leerlingen (het zogenaamde compensatiebudget). Maar dit is onvoldoende om alle groepen dit die nodig hebben van een full-time (extra) zorgassistent te voorzien. Daarom doen wij ook een beroep op geld dat hiervoor, via u, vanuit de Wet langdurige zorg of de Jeugdwet beschikbaar is. Wij vragen u hierbij niet om een gunst. Dit is zoals de wetgever het bedoeld heeft: het ene deel van de overheid betaalt voor het onderwijs en een ander deel voor de zorg (bijvoorbeeld onder schooltijd).
Wat wij van u vragen is het volgende:
In uw Wlz-aanvraag neemt u op dat er op school xx uren/dagdelen zorg ondersteuning nodig zijn.

(Graag zijn wij bereid u te ondersteunen in dit aanvraagproces).

Bijlage 2: Samenvatting (voormalige) Regeling subsidie regionale expertisecentra in verband met de pakketmaatregel AWBZ 2009 (gericht op (v)so)) 13-04-2010.

In dit rapport wordt vaak gesproken over de compensatieregeling AWBZ. Onderstaand treft u een samenvatting. Deze (tijdelijke) regeling, waarmee in totaal € 10 miljoen was gemoeid, is tussen januari 2010 en juli 2014 uitgevoerd door de regionale expertisecentra. Op 1 augustus is de regeling vervallen. De middelen zijn toegevoegd aan het (lumpsum)budget van de samenwerkingsverbanden passend onderwijs.

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap kent op grond van de AWBZ-compensatieregeling aanvullende middelen toe aan regionaal expertise centra (rec's) cluster 3 en 4 tot een totaal subsidiebedrag van €10 miljoen per schooljaar voor het financieel ondersteunen van scholen in verband met het bieden van extra ondersteuning aan zorgleerlingen.

De rec's zetten de subsidie in door op verzoek van een school voor basisonderwijs, een speciale school voor basisonderwijs, een school voor voortgezet onderwijs, speciaal onderwijs, voortgezet speciaal onderwijs en speciaal en voortgezet speciaal onderwijs middelen te verstrekken voor de ondersteuning van een zorgleerling waarvan de ondersteuningsvraag de mogelijkheden van de school te boven gaat.

De school doet het verzoek in overleg met de ouders en de ambulant begeleider, of met de commissie voor begeleiding van de school voor (voortgezet) speciaal onderwijs en de ouders en eventueel de instelling waar de leerling woont. Overleg met deze betrokkenen vindt, ook zonder dat er een extra ondersteunings- en zorgvraag is, minimaal één keer per schooljaar plaats. Het aanvragen van extra ondersteuningsmiddelen bij het rec, vervangt bovendien, voor die leerlingen die geen aanspraak meer kunnen doen op AWBZ-zorg, de onderhandeling tussen school en ouders over de inzet van AWBZ-zorg op school. De inzet van de extra ondersteuningsmiddelen die een school door middel van deze regeling ontvangt voor een zorgleerling, wordt opgenomen in het handelingsplan van de leerling.

In het verzoek dient aangegeven te zijn dat de leerling een indicatie heeft voor speciaal onderwijs, of geplaatst is op een school voor speciaal of voortgezet speciaal onderwijs, voor welk cluster en indien van toepassing – welke onderwijssoort, wat de hulpvraag van de leerling is en welke ondersteunende zorg de leerling nodig heeft, welke zorg de school kan bieden en welke extra middelen ingezet worden zoals AWBZ-zorg in de vorm van een pgb of uit het zorgzwaarte pakket als het een leerling uit een zorginstelling betreft en waarom de school geen sluitend aanbod kan doen en niet de ondersteuning kan bieden die voor de leerling noodzakelijk is om op deze school onderwijs te kunnen (blijven) volgen.

Vóór het begin van het schooljaar maken de rec's cluster 3 en 4, of de samenwerkende rec's een afweging op basis van de beschikbare subsidiemiddelen, het aantal verzoeken, de urgentie per verzoek en de gemiddelde kosten van een uur begeleiding, welke verzoeken het meest urgent zijn en

gehonoreerd worden voor twee, vier of zes uren extra begeleiding per week. Dit betekent dat een verzoek kan worden afgewezen omdat de urgentie van andere scholen groter is, of omdat de subsidiemiddelen zijn uitgeput.

Uitgegaan wordt van een gemiddeld bedrag per uur begeleiding van € 37,50. Samenvattend:

- Toekenning van 6 uur per week: € 9.000,- per leerling per schooljaar
- Toekenning van 4 uur per week: € 6.000,- per leerling per schooljaar
- Toekenning van 2 uur per week: € 3.000,- per leerling per schooljaar

In het speciaal onderwijs kan naast twee of vier uren ondersteuning per week ook zes uur per week worden toegekend voor leerlingen met meervoudige ernstige problematiek en een laag ontwikkelingsperspectief, of leerlingen met een ernstige psychiatrische stoornis en gedragsproblemen. Het rec beoordeelt de aanvraag van een school en wijst het aantal uren toe. De financiële ruimte en het aantal aanvragen en de urgentie van deze aanvragen spelen hierbij een rol.